

Kompetence sociálního pedagoga při řešení domácího násilí

Bc. Martina Pospíšilová

Diplomová práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martina POSPÍŠILOVÁ**
Osobní číslo: **C12061**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor:

Téma práce: **Kompetence sociálního pedagoga při řešení domácího násilí**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálech IMS. "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na domácí násilí jako jeden ze sociálně patologických jevů společnosti;
- na účastníky domácího násilí;
- na důsledky domácího násilí;
- na následnou pomoc obětem domácího násilí.

Součástí práce bude případová studie, která bude obsahovat 5-7 případů, které se vztahují k problematice domácího násilí.

Rozsah závěrečné práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování závěrečné práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Baštecká, B. Psychologická encyklopedie Aplikovaná psychologie. Praha: Portál, 2009.

Benedict, H. To není vaše vina. Praha: One woman Press, 2003.

Buskotte, A. Z pekla ven Žena v domácím násilí. Brno: Computer Press, 2008.

Knoppová, D.a kol. Telefonická krizová intervence. Praha: Remedium, 1997.

Nazare, I. Nenechte sebou manipulovat. Praha: Portál, 1999.

Ševčík, D., Špaténková, N. Domácí násilí. Praha: Portál, 2011.

Další literatura bude obsažena v Projektu diplomové práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí závěrečné práce:

PhDr. Alena Plšková

Katedra sociální pedagogiky

Datum zadání závěrečné práce:

30. listopadu 2012

Termín odevzdání závěrečné práce:

31. března 2014

V Brně dne 30. listopadu 2012

prof. PhDr. Pavel Mühlpachr, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Martina Pospíšilová

Jméno, příjmení studenta

V Brně 20. 3. 2014.

Martina Pospíšilová

Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydávajíc veřejně disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělení svolení bez věcného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdětku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdětku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce je zaměřena na domácí násilí, které spadá do oblasti patologických jevů. Celá práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické. V teoretické části, která je rozdělena do tří kapitol, je věnována pozornost problematice domácího násilí, vymezení domácího násilí, příčiny a druhy násilí. Druhá kapitola je zaměřena na aktéry domácího násilí – oběť, agresor. Také na oběti, kterými jsou velmi často děti. Násilí se nevyhýbá ani zdravotně handicapovaným lidem a seniorům. V třetí kapitole se věnuji pomoci obětem domácího násilí, důležité prevenci a využití kompetencí sociálního pedagoga. V praktické části jsou shrnuty výsledky výzkumu, který byl proveden k problematice domácího násilí. Součástí praktické části jsou tři skutečné případy domácího násilí.

Klíčová slova: Agresor, domácí násilí, oběť, prevence domácího násilí, děti, azylový dům.

ABSTRACT

The diploma thesis is focused on domestic violence, being classified as one of the pathological features. The whole work is divided into two parts - theoretical and practical. The theoretical part, subdivided into three chapters, is devoted to the issue of domestic violence, its classification, reasons and forms. The second chapter describes the participants of domestic violence- such as victim and aggressor as well as children who are also frequent victims of domestic violence. Handicapped and old people are not avoided from this kind of force. The third part characterizes victims of domestic violence, important prevention and the aspects of special pedagogue. The practical part concludes the survey's outcomes, aimed to the problem of domestic violence. Three real cases of domestic violence are included as components of the the practical part.

Keywords: Aggressor, domestic violence, victim, prevention of domestic violence, children, asylum home.

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Aleně Plškové za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé diplomové práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Bc. Martina Pospíšilová

OBSAH

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 VYMEZENÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	11
1.1 MANŽELSTVÍ, PARTNERSTVÍ, RODINA.....	11
1.2 PŘÍČINY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	12
1.3 DRUHY A FORMY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	13
1.4 STALKING.....	15
1.5 DŮSLEDKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	18
2 AKTÉŘI DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	21
2.1 NÁSILNÁ OSOBA - AGRESOR	21
2.2 OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	23
2.3 HANDICAPOVANÍ JAKO OBĚŤ DOMÁCÍHO NÁSILÍ	26
2.4 DĚTI ZAPOMENUTÉ OBĚTI.....	27
3 POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	31
3.1 PREVENCE DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	31
3.2 LINKY DŮVĚRY.....	32
3.3 AZYLOVÉ DOMY	36
3.4 KOMPETENCE SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA.....	37
II EMPIRICKÁ ČÁST	42
4 EMPIRICKÁ ČÁST.....	43
4.1 CÍL, METODY VÝZKUMU A STANOVENÍ HYPOTÉZ.....	43
4.2 VÝBĚR RESPONDENTŮ	43
4.3 ANALÝZA A PREZENTACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	44
4.4 PŘÍPADOVÁ STUDIE	65
ZÁVĚR	69
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	71
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	75
SEZNAM GRAFŮ	76
SEZNAM TABULEK.....	77
SEZNAM OBRÁZKŮ	78
SEZNAM PŘÍLOH.....	79

ÚVOD

„Říká se, že čas hojí všechny rány. Nesouhlasím.

*Rány přetrvávají. Čas a rozum chrání duševní zdraví,
rány zakrývají jizvy a bolest ustupuje, ale nikdy nemizí.“*

Rose Kennedy

Domácí násilí je velmi závažný problém, který se vyskytuje ve všech státech světa a ve všech kulturách. V některých státech převažuje kultura, kdy má muž naprostou nadvládu nad ženou a násilí zde bývá často tolerováno. V České republice je domácí násilí vnímáno jako závažný problém, který nesmí být tolerován ani přehlížen. Domácí násilí není nově vzniklý fenomén, veřejnost se tímto problémem začala zabývat intenzivněji zejména v posledních desetiletích. Domácí násilí odkrývá pravdu o tom, co se odehrává ve skutečnosti za zdmi domů či bytů, kde by mělo být rodinné zázemí, klid, harmonie a láska.

Závažnost domácího násilí neplyne ani tak ze samotného násilí, ale spíš z toho, vůči komu a za jakých okolností je násilí pácháno. Na začátku každého vztahu je láska, která přerůstá do nepochopitelné nenávisti, bezcitnosti a ubližování. Domácí násilí může být a také nejčastěji je pácháno na ženách. Může být také pácháno na mužích, seniorech a dětech. Děti se stávají obětí už jen tím, že jsou svědky násilí a ztrácejí pocit bezpečí a jistoty. Rodiče mají odpovědnost za ochranu svých dětí. Rodina je základní jednotkou každé společnosti. Je to přirozená instituce, kvůli její zásadní a ničím nenahraditelné úloze pro život. Domácí násilí se nevyhýbá ani členům nejrůznějších minorit jako jsou lesby, gayové, transgenderové osoby včetně transsexuálů.

Na rozdíl od běžné manželské či partnerské hádky, kdy partneři stojí při výměně názorů na stejné úrovni, u domácího násilí jsou role jasně dané. Na jedné straně agresor a na straně druhé je oběť. Násilník se snaží získat převahu, moc a kontrolu nad obětí.

Reakce na domácí násilí jako traumatickou událost vede k posttraumatické stresové poruše. Oběti, které dlouhodobě žijí v domácím násilí, ztrácejí sebevědomí, narůstá strach a bezmoc. Závislostí oběti na pachateli vzniká Stockholmský syndrom. V téhle závislosti není až tak těžké hledat porozumění, je to především strategie, jak hlavně přežít.

Prevence domácího násilí je velmi důležitá. Důležitá je také pomoc obětem, případně se obrátit a hledat pomoc v rámci legislativy. Oběti domácího násilí jsou velmi bezradné a bojí se tuhle situaci řešit. Mají strach z násilníka, ale především i z budoucího života. Pomoc obětem se dostává od státu, nebo nevládních organizací či občanských sdružení. Jejich snahou je poskytnout obětem potřebnou pomoc.

V empirické části se věnuji popsání cílů, metod a hypotéz výzkumu. Součástí této kapitoly je dotazník, na jehož základě byly zjištěny odpovědi týkající se domácího násilí u 50 žen z 5 azylových domů, které byly obětmi domácího násilí. Empirická část, také zahrnuje tři případové studie, které popisují skutečné případy domácího násilí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ

1.1 Manželství, partnerství, rodina

Manželství tvoří legislativní základ rodiny. Jedná se o důvěrné soužití ženy a muže. Manželstvím vzniká pouto mezi dvěma odlišnými rodinami, které se staly na základě manželského svazku příbuznými. Každý z partnerů získává novou roli a tím i nový sociální status. Uzavření manželství je významný a velmi závažný krok v soužití dvou lidí.

Manželství má dlouhodobou historickou tradici. O církevní manželství se jednalo především v dřívějších dobách a pro lidi mělo především náboženský význam. V současné době se jedná o právní uznání svazku mezi ženou a mužem.¹ V České republice může uzavřít manželství osoba, která dovršila věku 18 let. Výjimečně uzavřít manželství mohou lidé ve věku 16 let, ale pouze na základě soudního rozhodnutí. Musí být způsobilí k právním úkonům, musí být svobodní a nemohou být v přímé příbuzenské linii.

Rodinu tvoří lidé, kteří spolu pouze bydlí nebo mají společnou domácnost. Rodina vzniká až tehdy, když ženě a muži se narodí dítě. Založení rodiny a řádná výchova dětí jsou hlavním účelem každého manželství. Rodina zprostředkovává dítěti určitá pravidla, řád, základní normy.

Rodina má nezastupitelnou roli v životě každého člověka. *„Rodina přežila jako vlastní, nevlastní, neúplná, adoptivní, náhradní, přežila umělé oplodnění i semennou banku. Rodina může být rozvětvená, rozdělená, rozsáhlá i začleněná do komunity. Rodina vydržela útoky technologické i sexuální revoluce, i zmatky převrácených rodičovských rolí. Ale pořád zůstala rodinou a pořád svým členům poskytuje domov a přístřeší.“*²

Uzavření manželství může mít dvě formy:

- ◆ občanský sňatek
- ◆ církevní sňatek

V současné době žije mnoho rodin bez legálního sňatku. Mladí lidé často mají rodiny založené na soužití partnerů bez manželství. Tím se také zvýšil počet narozených dětí mimo manželství.

---

¹ HATÁK, V., HANÁKOVÁ, V., *Rodinný právník*, Pardubice: Mayday, 2009, s. 95

² COLOROSOVÁ, B., *Krizové situace v rodině*. Praha: Ikar, 2008, s. 147

Před desítky let, se žena ocitla na okraji společnosti, když bylo dítě na cestě a žena byla svobodná – neprovdaná.³

Tradiční pojetí slova rodina se postupem doby mění. „*Není možné přehlížet fakt, že s tím, jak se zúžil prostor reprodukčního chování v sociálním prostoru, nabývají na legitimitě a na významu jiné typy domácností, od nejrůznějších typů nesezdaného soužití a sezdaného nesoužití přes programový život mimo rodinné svazky či manželství po soužití homosexuálů a rodiny lesbiček s adoptovaným dítětem.*“⁴

Domácí násilí jako patologický jev

Sociálně patologický jev je společností chápán jako chování, které je charakterizováno porušováním a nedodržováním sociálních, morálních, právních norem, zákonů a etických hodnot. Ve svém důsledku vede k poškozování zdraví jedince, k individuálním poruchám a deformacím. Společností je klasifikováno především jako chování, které je nežádoucí.

Patologický jev je pojmem sociologickým, který postihuje fatální jevy v naší společnosti. Důležitá jsou opatření zaměřená na prevenci.⁵

1.2 Příčiny domácího násilí

Příčin, které vedou ke vzniku domácího násilí je mnoho. Ve většině případů se jedná o více faktorů.

Je mnoho teorií, které se snaží vysvětlit příčiny domácího násilí. Jednofaktorové teorie patří mezi první, které se snaží příčiny domácího násilí vysvětlit.⁶

Jednofaktorové teorie:

◆ Biologicko – genetické teorie

◆ Psychologické teorie

---

³ KARSTEN, H., *Ženy – muži*. Praha: Portál, 2008, s. 122

⁴ MOŽNÝ, I., *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008, s. 24

⁵ <http://www.prevence-info.cz/p-prevence/rizikove-chovani-versus-socialne-patologicke-jevy> [cit. 10.11. 2013]

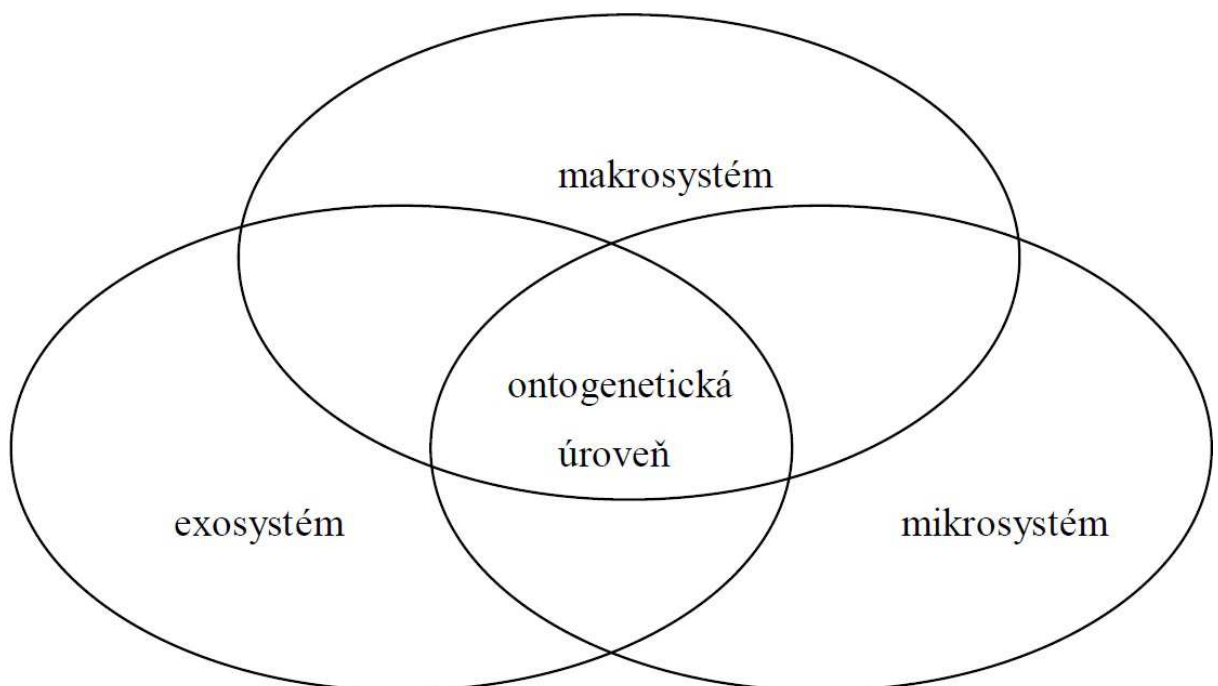
⁶ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N., *Domácí násilí*. Praha: Portál, 2011, s. 32

◆ Sociologické teorie

◆ Feministické přístupy

„V současné době jsou preferovány multifaktorové přístupy, které propojují jednofaktorové přístupy do integrujícího modelu. Hodně citovaný v literatuře je kauzální model D.G. Duttona (1995, 1998), který pracuje se čtyřmi strukturálními rovinami zdrojů a příčin domácího násilí.“⁷

Obr. č. 1

Zdroj: Ševčík, D., Špatenková, N., *Domácí násilí*. 1. Praha: Portál, 2011, s. 36

1.3 Druhy a formy domácího násilí

Násilí má vždy stejné prvky a to především získání moci a převahy nad druhou osobou, dochází ke ztrátě sebevědomí a vlastní důstojnosti. Způsobuje strach z druhé osoby. Násilí se také často objevuje ve školách, na pracovištích, bývá spjaté s gangy v Evropě atd.

---

⁷ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N., *Domácí násilí*. Praha: Portál, 2011, s. 36

Existuje mnoho podob domácího násilí. Dá se říci, že každý autor má jiné pojetí typologie, přesto lze rozpoznat několik základních forem tohoto jevu.⁸

◆ Psychické násilí

Bývá také označováno jako emocionální, psychologické či citové. Středem psychického násilí je duševní utrpení. Je velmi obtížně prokazatelné, jelikož po fyzické stránce nezanechává žádné stopy, jako jsou fraktury, krevní podlitiny, oděrky a podobně. Psychické násilí má především dopad na sebedůvěru, sebeúctu a sebezpojetí.

V násilném vztahu většina lidí přiznává psychické násilí a to především pokud považujeme za psychické násilí i projevy jako je nevrlost, křik či urážení. Psychické násilí by bylo lépe rozlišovat na formu závažnější a mírnější.⁹

Verbální psychické násilí – ponižování, slovní napadání, zastrasování, obviňování, citové vydírání, hrubé chování.

Neverbální psychické násilí – ničení nábytku či oblíbených věcí atd.

◆ Fyzické násilí

Cílem je přivodit bolest, fyzické utrpení, zranění. Projevy fyzického násilí mohou být rány pěstí, facky, kopání do oběti, dušení, pálení cigaretou, škracení, vytrhání vlasů. Jedná se o útoky, které ohrožují život a zdraví.

◆ Ekonomické násilí

Násilná osoba neboli agresor se snaží o vytvoření ekonomické závislosti. Omezuje oběti přístup k financím. Vytváří kontrolu nad výdaji, neposkytuje prostředky potřebné na společnou domácnost. Často si klade podmínky, aby oběť opustila svoje zaměstnání. Oběť zůstává bez prostředků, bezradná a bezmocná.

---

⁸ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N., *Domácí násilí*. Praha: Portál, 2011, s. 47

⁹ MARVANOVÁ-VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M., *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, s. 25

◆ Sexuální násilí

Sexuální násilí můžeme vymezit jako nucení k sexuálním praktikám. Jedná se o nedobrovolný sexuální kontakt, kdy je jedinec nucen se podílet na nebezpečných, nežádoucích sexuálních praktikách. „*Největší hrůzu při znásilnění představuje strach ze zabití. Ihned za ním následuje zničující poškození a obavy ze ztráty sebeovládání. Tyto pocity se nedostavují pouze u vaginálního znásilnění, ale i při vynuceném orálním či análním sexu, při sexuálním násilí za pomoci různých předmětů i při sexuálním obtěžování, které není završeno.*“¹⁰

Sexuální násilí bývá nejčastěji pácháno na ženách. Znásilněné bývají bohužel i děti, ale nejméně známou skupinou znásilněných jsou muži. Není prokazatelné, že při domácím násilí, které je pácháno na mužích by docházelo k sexuálnímu násilí. Ve většině případů, i kdyby se tak dělo, tak muž se cítí ponížene už jen tím, že domácím násilím prochází.

Nebylo by pro něj jednoduché se k sexuálnímu násilí přiznat, ale děje se i při běžném životě. Sexuální násilí je ponižující pro každou oběť, ale pro muže to znamená zpochybnění jejich mužnosti.

Málokdo rozumí znásilnění mužů. Většina lidí má názor, že chlap to musel chtít, že nelze aby byl muž znásilněn. Proto i ti muži, kteří hledají pomoc se mohou setkat s pohrdáním, posměchem, stejně jako se dříve přistupovalo ke znásilněným ženám.¹¹

◆ Sociální násilí

Agresor zakazuje oběti styk s přáteli a především rodinou. Vždy chce vědět kam a s kým oběť půjde. Co bude dělat, kontroluje každý její pohyb. Sociální násilí se stupňuje, oběť zůstává v domácím vězení bez jakéhokoli kontaktu s okolím. Dochází ke ztrátě veškerých sociálních vazeb.

1.4 Stalking

Jaké je to být sledován na každém kroku? Nikdo z nás by to nechtěl určitě zažít. Stalking neboli pronásledování, bývá často motivován údajným obdivem či láskou, anebo

---

¹⁰ BENEDICT, H., *To není vaše vina!*. Praha: One Woman Press, 2003, s. 27-28

¹¹ BENEDICT, H., *To není vaše vina!*. Praha: One Woman Press, 2003, s. 238-239

také nenávisť, zlobou, žárlivostí. Základním znakem stalkingu je především posedlost, fixace známého nebo dokonce i neznámého pachatele na určitou osobu. Obtěžuje systematicky a úporně svojí nechtěnou a nevyžádanou pozorností. Pachatel pronásleduje oběť dopisy, SMS zprávami, telefony, e-maily. Svou oběť sleduje neustále. Současný styl života vytváří velmi vhodné podmínky pro pronásledovatele. Mobilní telefony či internet přináší celkem jednoduché a nenáročné možnosti pro obtěžování oběti. Studie prokazují, že ve více jak polovině všech případů předcházeli stalkingu partnerský či milenecký vztah. Pachateli jsou většinou bývalí milenci, partneři či manželé. Rozdíl mezi nešťastnou láskou a stalkingem neboli pronásledováním je velmi striktní. Člověk, který je nešťastně zamilovaný trápí především sám sebe. Stalker trápí především své oběti. Pronásledovateli mohou být, ale i sousedé nebo kolegové ze zaměstnání. Pronásledovatelé jsou ve většině případů muži. Stalking začíná u sledování, vede přes vyhrožování a končí nebezpečím, které oběti nahání neskutečný strach.

Pachatelé mají potřebu svou oběť vlastnit, mít na ní právo a nárok. Nevzdají se jí, protože jí chtějí mít ve svém osobním vlastnictví.¹²

Vytrvalé obtěžování vede u oběti stalkingu k velké napjatosti, neklidu, psychosomatickým obtížím. Dostavují se žaludeční potíže, nevolnosti, nemohou spát, bojí se. Často trpí depresemi a nočními můrami. Někdy je bezmoc a strach, tak velký, že se dostavují i úvahy o sebevraždě. Mnohé oběti stalkingu se cítí, tak velmi ohroženi, že se neodvážejí vycházet z bytu či domu. Uzavírají se a nebezpečí vidí ve všem, co dělají.

Typy stalkerů

- ◆ Odmítnutý pronásledovatel – pronásledování je výsledkem rozhořčení. Může se jednat o odplatu za ukončení vztahu či snaha vztah obnovit.
- ◆ Nekompetentní nápadník – tento typ tvoří sociálně málo způsobilí jedinci. Nehledají opětovný vztah ani intimitu, ale hledají rande nebo sexuální schůzku.
- ◆ Naštvaný pronásledovatel – pronásleduje svoji oběť kvůli domnělému či skutečnému zranění, újmě, ponížení, kterou mu oběť způsobila. Pronásledování a obtěžování jim přináší uspokojení, jde jim o kontrolu a moc nad obětí. Ve svém zastrašování a vyhrožování bývají velmi vytrvalí.

---

¹² BUSKOTTE, A., *Z pekla ven – žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008, s. 50

- ◆ Chorobně zamilovaný stalker – oběť je hlavně jeho velkou láskou. Nepřijímá odmítavá gesta druhé strany, vnucuje jí svá milostná vyznání.
- ◆ Predátorský pronásledovatel – projevuje se útočným až sexuálně agresivním chováním. Sbírá o oběti informace, fantazíruje o útoku. Vyznačuje se v postupech systematičností. Takové chování se vyskytuje i u některých sexuálních pachatelů.
- ◆ Hledač intimity, celebrity stalker - vybírá si povrchově známé nebo cizí osoby, touží po vztahu s osobou, která ho zaujala. Neusiluje primárně o sexuální vztah, převládá touha po akceptaci uctívanou osobou. Tento typ mívá obvykle prázdný život a tenhle smyšlený vztah je často jediným vztahem v jejich životě.
- ◆ Kyberstalker – k provozování stalkingu zneužívá internetu, telefonů a ostatních elektronických médií. Obtěžování probíhá prostřednictvím komunitních portálů ICQ, Facebook, Twitter atd.¹³

Dnem 1.1. 2010 došlo k několika zásadním změnám v legislativě týkající se Trestního zákoníku. Zákon č. 40/2009 Sb. byl doplněn např. i o paragraf § 354 týkající se stalkingu neboli nebezpečného pronásledování. Z obsahu paragrafu vyplývá, že stalking je možné postihovat, aniž by pachatel spáchal jiný trestný čin.

§ 354 Trestního zákoníku uvádí

„(1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým,

b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,

c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,

d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života,

e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) vůči dítěti nebo těhotné ženě,

---

¹³ <http://www.nicm.cz/zakladni-informace-4> [cit. 10. 11. 2013]

b) ze zbraní, nebo

c) nejméně se dvěma osobami.¹⁴

Hlavním cílem stalkingu je snaha někoho ovládat, mít nad ním kontrolu, moc a absolutní dohled.

Jak se bránit stalkingu?

- ◆ Někomu se svěřit, informovat o svém problému rodinu, přátele, někoho v okolí.
- ◆ Nereagovat – nevšímat si pronásledovatele, nescházet se s ním, neodpovídat na jeho vzkazy.
- ◆ Vyhledat pomoc – obrátit se na odborníky (policie, krizová centra apod.).
- ◆ Dbát na svoji bezpečnost – shromažďovat důkazy o pronásledování, vyhýbat se osamělým místům a místům pravděpodobného setkání.¹⁵

1.5 Důsledky domácího násilí

- ◆ Posttraumatická stresová porucha

„Termín posttraumatická stresová porucha je používán pro úzkostnou poruchu, která se typicky rozvíjí po emočně těžké a stresující události, jež svou závažností přesahuje obvyklou lidskou zkušenost a bývá traumatickou pro většinu lidí. Posttraumatická stresová porucha je jediným případem, kde je přítomnost stresoru součástí diagnózy. Na rozdíl od jiných úzkostných poruch vyžaduje expozici nějaké traumatické události, mezi které patří např. válečné zážitky, psychické, fyzické nebo sexuální násilí, týrání, přítomnost při závažném násilí, znásilnění, únosy, závažné vyhrožování zabitím, přírodní katastrofy, dopravní nehody atd. Potenciálně traumatizují události lze rozdělit do tří skupin – záměrně způsobené člověkem (války, týrání a zneužívání, mučení, násilné trestné činy, únosy atd.), neúmyslně způsobené člověkem (nehody, exploze, letecké a dopravní havárie, zřícení budov atd.) a přírodní katastrofy (povodně, požáry, zemětřesení, napadení zvířetem atd.).“¹⁶

---

¹⁴ <http://trestnazakonik.cz/trestni-zakonik/cast2h10d5.php> [cit. 25. 11. 2013]

¹⁵ <http://www.stalking.cz/o-stalkingu> [cit. 23. 11. 2013]

¹⁶ MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M., *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, s. 42

Posttraumatická stresová porucha se nejčastěji projevuje poruchou spánku, ztrátou pozitivních emocí, vrací se dotírající vzpomínky a špatné sny. Dochází především k znovuprožívání traumatického zážitku. Mohou se dostavit deprese, depresocializace, agorafobie, ale také různé závislosti.

Reakci na stres rozlišujeme

- ◆ akutní (tyto příznaky trvají méně než 3 měsíce)
- ◆ chronická (tyto příznaky trvají déle než 3 měsíce)

Posttraumatická stresová porucha je diagnostikována na základě příznaků, projevujících se symptomů a důkladném psychologickém vyšetření. K léčbě se používá zejména psychoterapie a farmakoterapie.

„Domácí násilí je zkušenost, která člověku změni život. V předchozích kapitolách bylo popsáno, jak ničivý vliv má na život obětí. Dokáže změnit osobnost člověka, rozdělit rodiny a nadělat škodu ve finančním i citovém zajištění všech zúčastněných. V mnoha případech se utrpení táhne celá léta, než se tajemství provalí nebo než je oběť schopná hledat pomoc.“¹⁷

- ◆ Stockholmský syndrom

Stockholmský syndrom je psychologický jev, jež popisuje vazbu či sympatie obětí na pachatele. Poprvé byl popsán v 70. letech. Ve Stockholmu byla přepadena banka a zadrženo několik rukojmích, kteří byli drženi přes 130 hodin. Jedna z obětí si během té doby k lupiči vytvořila silný citový vztah.¹⁸

Ve většině případů není tak těžké najít pochopení, jedná se především o strategii jak přežít. Oběť se chce pachateli zavděčit, a tím si získává podvědomě jeho shovívavost. Na základě tohoto chování si chrání vlastní život. Je to stejné jako u dětí, které se dostaly do rukou únosců. Sebezáchovný proces pomáhá dítěti v takové situaci přežít. V takové situaci dítě nedostává potřebný pocit bezpečí, proto se snaží o vytvoření vztahu s únoscem. Dítěti to může zachránit život, ale na druhou stranu se velmi snižuje naděje, že se někdy pokusí o útěk, nebo že samo vyhledá pomoc.

---

¹⁷ CONWAYOVÁ, H., *Domácí násilí*. Praha: Albatros, 2007, s. 87

¹⁸ <http://www.priznaky-projevy.cz/psychiatrie-sexuologie/stockholmsky-syndrom-priznaky-projevy-symptomy>

„Pro policejní vyjednavče se stal Stockholmský syndrom důležitým prostředkem při vyjednávání s pachateli, kteří zadržují rukojmí. Cíleně u nich podporují vznik syndromu, neboť rozvoj osobní vazby mezi pachateli a rukojmími usnadňuje vyjednávání a do jisté míry zaručuje bezpečí pro rukojmí.“¹⁹

---

¹⁹ BAŠTECKÁ, B., *Terénní krizová práce*. Praha: Grada, 2005, s. 52

2 AKTÉŘI DOMÁCÍHO NÁSILÍ

2.1 Násilná osoba - agresor

Můžeme říci, že neexistuje typický agresor či násilník, stejně tak jako neexistuje typická oběť. Pachatelem domácího násilí může být kdokoli.

Jen stěží se můžeme domnívat, který typ domácích násilníků převažuje a který je nejčastější. Dosud neexistuje žádná výzkumně a empiricky provedená typologie agresorů domácího násilí.²⁰

Agrese se projevuje především záměrem ublížit druhé osobě. Aktéry domácího násilí jsou na jedné straně agresori, kteří si dokazují svoji moc a na straně druhé oběti. Synonymum pro termín agresor v dané problematice se užívá termín pachatel domácího násilí. Pachatelem domácího násilí může být každý člověk, který násilí považuje za správný a dobrý způsob k řešení konfliktů. Nemusí jít jen výhradně o konflikty, ale i o svůj prospěch a moc někým manipulovat. Velmi u osobnosti záleží na jeho charakteru a vlastnostech. Vlastnosti, které jsem patří mohou být žárlivost, nízké sebevědomí, neschopnost zvládat stresové situace, pocit nedocenění a neschopnosti. Násilí může být vyvoláno i poruchou osobnosti, odchylkami v oblasti nálad a citů. Ve svém důsledku vede k poškozování zdraví jedince, k individuálním poruchám a deformacím. Společností je klasifikováno především jako chování, které je nežádoucí.

Základní typy agresora

Domácí násilník - pro okolí je seriózní osoba a doma násilník. Má dvojí tvář, násilný je jen ve své rodině, jinak je slušný člověk.

Generalista - násilí používá nejen v rodině, ale i vůči jiným osobám.

Situační domácí agresor - násilí bývá podmíněno vnějšími okolnostmi. Může to být např. dlouhodobá nezaměstnanost, nedostatek financí atd.

Pachatel závislý na drogách - domácí násilí se vztahuje k návykovým látkám jako je alkohol či jiné drogy.

Sadistický agresor - porucha osobnosti.

---

²⁰ MATOUŠEK O., KOLÁČKOVÁ J., KODYMOVÁ P., *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005, s. 228

Sociálně problémový pachatel domácího násilí - vykazující sociálně patologické projevy.²¹

Agresor - partner, manžel či druh týrá své blízké. Sousedé často slyší, jak opilý přichází domů. Zbije ženu, která ho neposlouchá a občas i děti. Žena druhý den po fyzickém útoku s modřinou všem vypráví, že si sama ublížila, když uklouzla v koupelně. Sama chce věřit, že muž se změní v toho dříve milého, hodného a pozorného muže.²²

Nejčastější zdroje násilného chování

- těžký stres či a spolupůsobení více stresujících okolností
- hrozba ohrožení
- charakteristika vztahu
- frustrace
- boj o moc
- identifikace s agresorem
- partnerské neshody
- modely a vzory chování
- neurologické poruchy
- alkohol a drogy
- psychická onemocnění
- zdravotní indispozice
- tolerance naší společnosti vůči násilí
- poruchy osobnosti²³

---

²¹<https://www.zachranny-kruh.cz/pro-verejnost/kriminalita-rizikove-chovani/domaci-nasili/domaci-nasili.html>

²² HUBÁLEK, S., *Zpovědník vrahů*. Praha: Daranus, 2012, s. 98

²³ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N., *Domácí násilí*. Praha: Portál, 2011, s. 61 - 65

2.2 Oběti domácího násilí

Žena jako oběť domácího násilí

Obětí domácího násilí může být každý, ale stále převažuje v drtivé většině, že domácí násilí se odehrává na ženách. Ženy často týrá manžel, nebo to může být blízký přítel. Dokonce ženy v jiných kulturách jsou přesvědčeny, že násilí k rodinnému životu patří nebo, že je to projev lásky od manžela.

I v současné době jsou země, kde rodiče vybírají svým dětem partnera vhodného do manželství. V minulém století to bývalo zvykem i v našich krajích.²⁴

Ženy, které jsou vystaveny násilí ze strany manžela či partnera cítí strach, ponížení, bolest. Často mají zlomeniny, pohmožděniny, popáleniny. Mohou se dostavovat deprese, únava, poruchy příjmu potravy atd. *„Všechny mezilidské prožitky, které nám dávají pocit, že nejsme v pořádku, poškozují vnímání vlastní hodnoty, a to tím více, jestliže znehodnocující interakci chápeme jako úmyslnou.“*²⁵

Mnoho žen není schopno ze studu požádat o pomoc. Pokud žena svoji situaci tají, skrývá, tak je pomoc velmi složitá. Nechce odejít ze strachu o děti, sama nezvládne ekonomickou situaci, nemá kam odejít. Má pocit, že pokud je v domácím prostředí, tak zná nebo dokáže předvídat agresorovo chování. Bohužel domov a rodina přestává být bezpečným a klidným místem. Agresor se často snaží záměrně oběť odradit od odchodu. Může to být na základě výhrůžek na ni, na děti či příbuzné. Může nastat, ale i druhá varianta, kdy po násilí následuje období pokání. Agresor slibuje svou nápravu a změnu k lepšímu, přesvědčuje ženu, že bez ní nemůže být, že ji potřebuje. Dlouhodobé násilí způsobuje ztrátu sebevědomí, dostavuje se zmatek a neskutečný strach.

Mnoho pachatelů domácího násilí bylo svědky násilí vůči své matce, sami mohli být jako děti týraní nebo zažívali nedostatek lásky – citovou deprivaci. Mnozí pachatelé domácího násilí mají špatné představy o rozdělení ženských a mužských rolí a o partnerských vztazích všeobecně. Pravděpodobné je, že v rodinách kde vyrůstali, nebyla žádná úcta

---

²⁴ CAPPONI, V., *Co by i moje dcera měla vědět o manželství*. Praha: Motto, 1996, s. 35

²⁵ KASTOVÁ, V., *Nebudte obětí*. Brno: Era group, 2003, s. 21

k ženám ani dětem. Naučili se, že jsou situace kde je potřeba použít násilí. Pachatelé domácího násilí považují ženu jako svůj majetek, který vlastní a mohou jej vychovávat.²⁶

Muž jako oběť domácího násilí

Domácí násilí týkající se mužů je doposud okrajové téma. Ještě zdaleka nedosáhlo srovnatelné pozornosti jako násilí na ženách. Stále častěji je zřetelnější, že násilí se týká obou pohlaví. Muži mohou být svými partnerkami týraní, ale ve většině případů se jedná o psychické týrání nežli fyzické. Pro muže je velmi obtížné zveřejnit, že k domácímu násilí dochází. Jelikož muž se velmi stydí před svým okolím - přece on má mít autoritu v rodině. Velmi často muži popírají, že jsou obětí domácího násilí, nechtějí tuto roli přiznat. Chování ženy nehodnotí jako trestné. Bojí se zejména zveřejnění.

Senior jako oběť domácího násilí

Stáří je poslední částí lidského života. S přibývajícím věkem dochází k úbytku fyzických sil a přibývá zdravotních omezení. Dochází ke snížení pohyblivosti, zvyšuje se riziko úrazů, zhoršení zraku, zhoršení sluchu. Dostavuje se snížená výkonnost plic, srdce a cévního systému. Zvyšuje se náchylnost na nemoci, mění se vzhled, vlastnosti kůže atd.

Součástí stáří je také ztráta životního partnera. Jedná se o velmi závažnou životní událost, kdy se senior musí vyrovnat s bolestnou ztrátou. Se smrtí partnerky se většinou hůře vyrovnávají muži. Pohlavní role určuje muže jako hlavu rodiny, která je velmi závislá na ženě. Zejména při běžných věcech týkající se uklízení, nakupování, praní prádla atd.²⁷

Právě v takových životních situacích, má rodina nenahraditelnou úlohu. Nejbližší jsou důležití pro seniora, aby nepociťoval neustálé osamění.

K násilí páchaném na seniorech může docházet v domácnostech v rodinném prostředí, ale může také být v sociálních či zdravotnických zařízeních. Častá forma násilí na seniorech je nedostatečná péče a zanedbávání. Oběť nemá dostatek tekutin, jídla, není postaráno o jeho základní hygienu a potřeby.

---

²⁶ MARVÁNOVÁ-VARCOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M., *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, s. 116

²⁷ KARSTEN, H., *Ženy – muži*. Praha: Portál, 2006, s. 169

Základním znakem, který je typickým u násilí, které je pácháno na seniorech je, že senioři o svém problému nemluví. Pokud se jedná o násilí, které je ze strany rodinných příslušníků, tak se jen velmi těžko odhaluje. Hlavní roli hraje velký stud a zároveň pocit viny, že dotyčný selhal při výchově svých dětí. Senior ví, že by došlo k přerušení rodinných vazeb a bojí se umístění do ústavu a osamělosti. „*Dětství, dospívání, stáří – navzdory tomu, že jsme si každý tato období zažili a případně zažijeme, poměrně často nebo alespoň občas si nerozumíme, vidíme se spolu, jeden druhého znepokojujeme. Ne, že by každé generační napětí bylo nežádoucí nebo každý konflikt dvou sousedících generací byl hodný zavržení. Nicméně by neškodilo, kdybychom spolu více a hlavně lépe mluvili, měli jeden pro druhého větší pochopení, přičemž samo porozumění ještě nemusí automaticky znamenat shodu ani souhlas.*“²⁸

Členové nejruznějších minorit

LGBT je zkratka pro osoby s odlišnou sexuální orientací. Patří sem lesby, gayové, bisexuálové a transsexuálové. Lesba – označení ženy, kterou přitahuje jiná žena. Projevuje se ženskou homosexualitou či pohlavním chováním. Gay – označení muže, kterého přitahují jiní muži. Bisexualita – sexuální či erotická přitažlivost k mužům i ženám. Transsexualismus – jedinec je nespokojen s vlastním pohlavím, touží po tom, aby tělo odpovídalo preferovanému pohlaví. Často za pomoci chirurgických zákroků nebo hormonální léčby.²⁹

Jedná se o komunitu minoritní k níž se společnost majoritní chová nechápajícím a často odmítajícím způsobem. Domácí násilí, které je pácháno na LGBT mohou páchat partnerky, partneři, sourozenci, rodiče či příbuzní.

„Obvykle má násilí podobu:

- *nucení k návštěvě psychiatra, lékaře, duchovního, který by jejich sexualitu vyléčil (Musíš s tím jít k doktorovi, s tím se musí něco dělat, takhle to nejde).*
- *vynucené manželství a sexuální vztahy s opačným pohlaví (Až se oženíš a budeš mít děti, tak tě ty blbosti přejdou).*
- *snaha jakýmkoli způsobem z nich vymátlit jejich orientaci či identitu. (Seřežu ho jak koně a on si to*

---

²⁸ PĚLAŇAVA, I., *Průvodce mezilidskou komunikací*. Praha: Grada, 2005, s. 93

²⁹ SMOLÍK, P., *Duševní a behaviorální poruchy*. Praha: MAXDORF, 2002, s. 402

*příště rozmyslí. Já to z něj prostě vytrískám, i kdybych ho měl přerazit. Po tom, jak ho zmydlím, si na to už ani nevzpomene).*³⁰

Domácí násilí, které je páčáno na LGBT se nijak zásadně neliší od násilí páchaného na ženách. Rizika a důsledky zůstávají stejné. U oběti se dostavuje ponížení, bezmoc, strach. Aby dokázaly z domácího násilí odejít, tak potřebují sílu a odvalu a tu osoby, které násilí prožívají zpravidla již dávno nemají. U osob z komunity LGBT jde ještě navíc o odvalu být konfrontováni s určitými předsudky ohledně své identity či sexuální orientace.³¹

*„Ve světě existují alespoň ve velkých městech samostatné programy věnované právě této ohrožené skupině populace, což je však v České republice zatím pouhou utopií. Jedná se o programy zaměřené na intervenci a pomoc v kritických životních situacích, přičemž zásadní význam v této oblasti má práce streetworkerů ve velkých městech.“*³²

2.3 Handicapovaní jako oběť domácího násilí

Největší minoritu na světě tvoří lidé se zdravotním postižením. Zdravotní handicap omezuje člověka v určitých činnostech jako je pohyb, soběstačnost, uplatnění ve společnosti. Postižení může být mentální, duševní, tělesné, smyslové nebo kombinované. Dopady takového postižení činí velmi často závislost na pomoci jiných osob.

Handicapovaní lidé se stávají velmi snadnou obětí, jelikož je zde snižená možnost a schopnost obrany. U smyslového a mentálního postižení je navíc velmi často snižená schopnost komunikace. *„Je nutné přijmout, že se jedná o postižení závažné, vrozené a trvalé. Projevuje se nízkou úrovní rozumových schopností, nízkou kontrolou emocionality, vysokou potřebou akceptace, nízkou schopností odhadovat vlastní možnosti, vysokou sugestibilitou, omezenou schopností rozumět řeči a řeč používat, tendencí ke stereotypnímu chování, konkrétnímu myšlení bez schopnosti zobecňovat a dalšími příznaky.“*³³

Lidé s mentálním postižením mohou využívat dostupné služby:

◆ sociální poradenství základní i odborné

---

³⁰ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N., *Domácí násilí*. Praha: Portál, 2011, s. 111

³¹ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N., *Domácí násilí*. Praha: Portál, 2011, s. 115

³² www.mkc.cz/uploaded/antidiskriminace/LGBT_mladez.doc [cit. 27. 11. 2013]

³³ MAHROVÁ, G., VENGLÁŘOVÁ, M. a kol., *Sociální práce s lidmi s duševním onemocněním*. Praha: Grada, 2008, s. 117

- ◆ pečovatelskou službu
- ◆ osobní asistence
- ◆ podpora samostatného bydlení
- ◆ průvodcovské a předčitatelské služby
- ◆ odlehčovací služby
- ◆ domovy pro osoby se zdravotním postižením
- ◆ denní a týdenní stacionář
- ◆ sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče
- ◆ chráněné bydlení
- ◆ sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením
- ◆ raná péče
- ◆ sociálně terapeutické dílny
- ◆ sociální rehabilitace³⁴

Zdravotně handicapovaní lidé mohou využívat přiznaného příspěvku na péči. Ve většině případů, ale o využití financí z přiznané dávky rozhoduje jiná osoba, než ta, které příspěvek náleží. Pro osoby s tělesným postižením je velmi obtížné přiznat, že je na nich páčáno násilí. Často tihle lidé potřebují soustavnou péči, potřebují často pomoci při běžných denních činnostech. To co je pro nás samozřejmé, je pro ně velmi obtížné, či nezvladatelné. Týrající osoba je často člověk, který o postiženého pečuje a oběť je na něm zcela závislá.

2.4 Děti zapomenuté oběti

Domácí násilí, které je páchané na dětech je jedno z nejsmutnějších témat. Jedná se o nevinné děti, které často nerozumí tomu, co se v rodině děje a nemohou situaci, ve které se nachází, nijak ovlivnit. Domácí násilí má negativní dopad na každé dítě. Může

---

³⁴ MAHROVÁ, G., VENGLÁŘOVÁ., M.a kol., *Sociální práce s lidmi s duševním onemocněním*. Praha: Grada, 2008, s. 118 - 121

samo napodobovat chování svých rodičů a násilí vnímat jako normální součást svého života. Často se mluví o dětech, které zažily domácí násilí v rodině jako o svědcích násilí, ale patřičnější je, že dítě se stává obětí, jelikož i pouhá přítomnost u domácího násilí má velký dopad na jeho další vývoj.

„Světová zdravotnická organizace (WHO) označuje pouhou přítomnost dětí při domácím násilí za jejich psychické týrání. Tyto děti mají stejné symptomy jako děti trpící syndromem týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte.“³⁵

Přímá viktimizace – agresor ohrožuje svým jednáním samotné dítě.

Nepřímá viktimizace – dítě není hlavním cílem útoků od agresora, ale stává se svědkem násilí.

Dopad domácího násilí na dítě

- ◆ poruchy spánku
- ◆ pocit viny, zavržení, odmítnutí rodičem
- ◆ deprese, ztráta sebevědomí
- ◆ emoční inhibice
- ◆ agresivita, impulsivnost, vztek
- ◆ noční a denní strachy
- ◆ sklíčenost, neradostnost
- ◆ obviňování sebe sama
- ◆ střídavé obviňování rodičů
- ◆ emoční výbuchy, psychická labilita
- ◆ opětovné prožívání traumatu
- ◆ nesoustředěnost
- ◆ možná identifikace s rolí agresora či obětí³⁶

---

³⁵ <http://www.spondea.cz/rodice/domaci-nasili/> [cit. 16. 11. 2013]

³⁶ http://www.barevnysvetdeti.cz/data/cms/file/odborna-sekce/Deti-obeti-domaciho-nasili-2_2_2010.ppt [cit. 10. 9. 2013]

Domácí násilí je pro dítě velmi traumatizující a to už ať se dítě stalo obětí či svědkem. Trauma bývá rozsáhlejší a větší když se dítě stává obětí násilí. Jedná se především o násilí fyzické, sexuální či psychické. Každé dítě si do svého dalšího života nese určité následky. Jen záleží, kdy a jakým způsobem se v budoucnu tyhle následky projeví.

S problematikou násilí ve spojení s dětmi se často používá pojem syndrom CAN – syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. (Child Abuse and Neglect). Před syndromem CAN se dříve používal syndrom bitého dítěte. Jedná se o projev chování nejbližších osob, jako jsou rodiče či vychovatelé, které dítě, tělesně, psychicky či emocionálně poškozují. Smutné v takových případech je, že právě tihle nejbližší lidé by měli pro děti představovat bezpečí a jistotu.

Formy syndromu CAN

◆ Tělesné týrání

Aktivní – bití, krvácení, zlomeniny, zhmožděné rány a poranění, tržné rány, otrávení, smrt.

Pasivní – špatné podmínky bydlení, nedostatky ve výchově, vyhladovění.

Tělesné týrání se často projevuje kožními ranami, škrábanci, neléčené a opakované zlomeniny, otřes mozku, popálení od cigaret, vnitřní poranění. Mohou přicházet útoky z domova, strach, záškoláctví či zhoršení prospěchu, výbuchy hněvu, agrese, vyhýbavé chování, zvýšená úzkost.

◆ Duševní a citové týrání

Aktivní – strašení, ponižování, terorizování, nadávky, agrese, šikana.

Pasivní – zanedbanost citová a duševní.

Duševní a citové týrání se projevuje zejména plačtivostí, hněvem, lítostí, vztekem. Dostavuje se apatie, poruchy chování, smutek, strach, nerozhodnost.

◆ Sexuální zneužívání

Aktivní – ohmatávání, pohlavní zneužití, sexuální hry, znásilnění, incest.

Pasivní – zahrnutí dětí do sexuálních aktivit dospělých, foto, televize, video, exhibice, časopisy.

Následky sexuálního zneužívání se mohou projevovat pomočováním, bolestí při vyprazdňování, bolestí břicha, anální nebo poševní krvácení. Mohou nastat noční běsy, náhlé změny v chování, zhoršení prospěchu, odpor ke konkrétnímu člověku.

Zneužívané dítě je často nuceno k mlčenlivosti, ať už pod nátlakem vyhrožování nebo uplácení. Při zneužívání je dítě velmi pasivní, maximálně dochází k verbálnímu odporu. Dítě se straní společnosti a vyhledává samotu.³⁷

Mezi zvláštní formy patří

- Systémové týrání a zneužívání (po traumatu následuje týrání systémem, který slouží na ochranu a pomoc dětí).
- Rituální týrání a zneužívání (zneužívání dětí v souvislosti například s magickou či nadpřirozenou charakteristikou, či symboly atd.).
- Organizované týrání a zneužívání (dětská pornografie, dětská prostituce).
- Münchhausenův syndrom (postižený předstírá duševní nebo tělesnou poruchu, pro kterou je léčen. Münchhausenův syndrom v zastoupení – by proxy, postižený předstírá poruchu u závislé osoby. Nejčastěji u dítěte).³⁸

Důležité je hájit práva dětí a to je i jeden z úkolů Odboru sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) na obecních či městských úřadech. Odbor sociálně právní ochrany dětí zprostředkovává náhradní rodinnou péči v případech, kde je to nezbytně nutné. Vyhledává ohrožené děti, vypracovává pro soud také potřebné doporučení a posudky.

---

³⁷ HORT, V., HRDLIČKA, M., KOCOURKOVÁ, J., MALÁ, E. a kol., *Dětská a adolescentní psychiatrie*. Praha: Portál, 2000, s. 387

³⁸ <http://www.sos-ub.cz/prevence/CAN.pdf> [cit. 27. 11. 2013]

3 POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ

3.1 Prevence domácího násilí

Primární prevence je zaměřena na eliminaci sociálně patologických jevů. Primární prevence má za úkol co nejsrozumitelněji a nejjasněji popsat co je domácí násilí. Je zde snaha zvýšit vnímavost veřejnosti a informovat veřejnost, aby nebyla lhostejná vůči domácímu násilí, také zcela vyvrátit mýty, které domácí násilí neustále provází.

Subjekty, které přispívají k prevenci domácího násilí

- ◆ Stát – především formou osvětových a vzdělávacích kampaní, které na veřejnost působí. Může se jednat o nejrůznější plakáty, letáky, televizní pořady, veřejné semináře atd. Od státu se očekává, že by měl tyto organizace podporovat a to především finančně.
- ◆ Masmédia – jedná se o sdělovací prostředky, které dokáží oslovit velký počet příjemců. Patří sem televize, rozhlas, tiskoviny. Není pochyb, že v současné době se stal jedním z nejvlivnějších masmédií internet. Masmédia mají velkou možnost ovlivnit mínění a chování veřejnosti.
- ◆ Školy – školní prostředí je nezastupitelné pro prevenci týkající se násilí. Děti by se měly učit vzájemnému respektu a toleranci. Měly by vědět, že mají právo na bezpečí a to jak doma, tak i ve škole. Netýká se to jen vztahu mezi dospělým a dítětem, ale i mezi dětmi navzájem. Již v dětském věku je důležitá výchova k zdravému sebevědomí, vstřícnosti, komunikaci a zodpovědnosti. Děti by měly vědět, kdo jim poskytne důležité informace o tom, kdo jim může pomoci, pokud se budou cítit ohroženy. Vědět kam zavolat v případě ohrožení, či koho požádat o pomoc. Vzdělávat by se měly nejen děti, ale i učitelé. Učitelé by měli být schopni dát dítěti všechny důležité informace, dokázat rozpoznat zda v rodinách žáků nejsou známky domácího násilí. Škola může být jediným bezpečným místem pro dítě, které se potýká s domácím násilím. Prevence týkající se násilí by měla být součástí vyučování.
- ◆ Lékaři a zdravotnická zařízení – zraněné oběti domácího násilí se mohou na lékaře obrátit jako na prvního a to zejména ihned po útoku. Oběti domácího násilí často neříkají skutečné příčiny zranění, ale ze studu či strachu si příčiny zranění vymýšlí. Většinou to svedou na náhodu, nebo že si zranění způsobily samy. Každá oběť by měla vědět, že ať jsou zranění jakéhokoliv rozsahu, měla by navštívit lékaře. Lékař zaznamená do zdravotnické dokumentace okolnosti, za kterých došlo k zranění a popíše jejich rozsah.

Výhodou může být fotodokumentace. Popis zranění a jejich následného ošetření jsou vedeny vždy v lékařské zprávě. Zdravotní dokumentace může oběti pomoci jako důkaz pro případné trestní stíhání pachatele nebo jako důkaz při vymáhání náhrady škody a to v občanskoprávním řízení.

♦ Organizace a sdružení poskytující pomoc obětem – právě tyto organizace se nejvíce podílí na preventivních programech týkající se domácího násilí. Jejich hlavním úkolem je neustále upozorňovat na problematiku domácího násilí na jejich příčiny a možnosti řešení.

Sekundární prevence se zaměřuje na specifické skupiny a konkrétní jedince, které jsou násilím ohroženy. Spočívá v rozpoznání problému a včasném odhalení. Je zde snaha zabránit zhoršování situace. Sekundární prevence je zaměřena na oběti, agresory, ale také na osoby, které nebyly zasaženy přímo násilím.

Terciární prevence má za úkol zmírnit nepříznivý dopad domácího násilí. Je zde snaha o návrat obětí násilí k normálnímu a běžnému životu. Příslušné instituce se snaží pomoci oběti zajistit základní potřeby. Může to být zdravotní péče, poradenství, ubytování. Součástí terciární prevence by měly být terapeutické programy pro agresora neboli pachatele domácího násilí. Cílem je umožnit pachateli úspěšnou resocializaci a také předcházet možné recidivě.

3.2 Linky důvěry

Jedním z prvních míst, na které se lidé s problémem domácího násilí obracují, mohou být linky důvěry, kde dochází k poskytnutí telefonické krizové intervence. Již sedm let pracuji jako zástupce vedoucího na lince důvěry a z praxe mohu říci, že ve většině případů týkající se domácího násilí se na nás obracují ženy s prosbou o pomoc.

V nepřetržitém provozu je od 11. 9. 2001 linka DONA (251 51 13 13), která slouží pro všechny, kteří se cítí ohroženi domácím násilím. DONA linka pomáhá také profesionálům, kteří se s domácím násilím setkávají při své profesi. Zřizovatelem je Bílý kruh bezpečí.³⁹

---

³⁹ <http://www.donalinka.cz/> [cit. 15. 1. 2014]

Za 12 let nepřetržitého provozu DONA linka přijala 44 439 hovorů. 65% tvoří hovory, které mají charakter především domácího násilí nebo se týkají trestné činnosti.⁴⁰

Nelze opomenout občanské sdružení ROSA, které pomáhá ženám již od r. 1993. Centrum pro týrané a osamělé ženy poskytuje 3 sociální služby. Azylové ubytování, odborné sociální poradenství a telefonickou krizovou pomoc.⁴¹

Na linkách důvěry dochází k jednorázovému nebo opakovanému telefonickému kontaktu. Linka důvěry má své výhody i nevýhody. Mezi výhody patří především anonymita a to jak u klientů, tak pracovníků. Klient nemusí o sobě říkat žádné údaje ani se nemusí představovat. Záleží jen na něm, zda chce zůstat v anonymitě, či sdělí třeba křestní jméno. *„Zhruba v 70% telefonátů rozhovor proběhne, aniž by se klient představil. Další procentová část se týká tzv. stálých voláčů, tj. klientů, kteří volají opakovaně. Ti se obvykle představí svým jménem nebo se dohodnou s pracovníkem linky na přezdívoce. Někteří klienti, jde o menší počet, sami na počátku rozhovoru řeknou nejen jméno, ale i adresu a telefon. Někteří to považují za základní úzus, někteří očekávají, že pracovník linky potom aktivně zasáhne.“*⁴² Pro pracovníka znamená anonymita především ochranu. Na lince důvěry je každý pracovník vázán mlčenlivostí. Další výhodou je velmi snadná dostupnost a bezbariérovost, také okamžitá pomoc jak v denní tak noční dobu. *„Klient v krizi by měl být ošetřen co nejdříve. Odložení kontaktu – na ráno, objednání za několik dní – může výrazně prohloubit bezmoc a zvýšit autoagresivní chování. Dostupnost linek důvěry a krizových center 24 hodin denně je v tomto ohledu nenahraditelná.“*⁴³

Nevýhodou je, že volající i pracovník linky důvěry mají k dispozici pouze akustické signály. Je zde nedostatek podstatných informací, jako je vzhled, věk, emocionální stav atd. Nevýhodou telefonické krizové intervence je velmi často nedostatečná zpětná vazba. Také ukončení hovoru bez rozloučení. Např. tím, že již volající nemá kredit či došlo k vybití mobilního telefonu. U pracovníků to velmi často vyvolává pocit nedodělané práce.

Podle zřizovatele dělíme linky důvěry na nestátní zařízení, která jsou zřizována nestátními, neziskovými subjekty (nadace, občanská sdružení, církve...). Dále to jsou státní zařízení neboli městské zařízení. Bývají zřizovány obecními úřady, městskými či okresními, také mohou být zřizovány magistráty či ministerstvy.

---

⁴⁰ <http://www.donalinka.cz/> [cit. 17. 1. 2014]

⁴¹ <http://www.rosa-os.cz/> [cit. 5. 1. 2014]

⁴² KNOPPOVÁ, D. a kol., *Telefonní krizová intervence*. Praha: Remedium, 1997, s. 60

⁴³ MATOUŠEK, O. a kol., *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003, s. 130

„První linka důvěry byla založena roku 1953 reverendem Chadem Varahem v Londýně při kostele sv. Štěpána.“⁴⁴ Právě velké množství sebevražd vedlo reverenda k založení této linky.

„První linka důvěry na našem území byla založena panem Miroslavem Plzákem v roce 1964 na psychiatrické klinice FVL UK. V roce 1965 vznikla linka naděje v Brně, zakladatelem byl Josef Hádliček. V roce 1967 byla otevřena linka důvěry mládeže. V roce 1975 zahájila provoz Linka důvěry Středočeského kraje při Psychiatrické léčebně v Kosmonosech vedená Zdeňkem Eisem. Do roku 1989 v ČSSR fungovalo 12 linek důvěry. Všechna pracoviště linek byla zdravotnická. Tomu také odpovídá výběr pracovníků omezený výhradně na odborné pracovníky ve zdravotnictví.“⁴⁵

Telefonickou krizovou intervencí rozdělujeme

- ◆ Specializované linky – jsou zaměřeny na konkrétní problém. Např. gay linky, linky zaměřené na AIDS, linky proti bolesti, linky zaměřené na závislosti nebo užívání návykových látek (Anonymní AT linka, DROP IN...), antidiskriminační linka, obchodování s lidmi (LA STRADA...), poruchy příjmu potravy (Anabell linka...), linky pro seniory (Život 90...)...
- ◆ Linky důvěry – ve většině případů jsou pro celou populaci, ale v současné době je i mnoho linek zaměřených na pomoc pro děti. Např. Linka bezpečí, Acorus, Rodičovská linka, Linka důvěry dětského krizového centra (pro děti a dospělé, kteří se setkali s problematikou syndromu CAN), Růžová linka...
- ◆ Kontaktní linky – mohou být v občanských poradnách či krizových centrech. Je zde předpoklad, že proběhne po telefonním kontaktu i osobní kontakt.

Hovory na linkách důvěry bývají různé, jelikož se na ni obracejí lidé s různými tématy a různými problémy a různými příběhy.

- ◆ Mlčení – volající nedokáže o svém problému hovořit. Pomáhá mu, že s ním v danou chvíli pracovník je a dokáže s ním chvíli mlčet.
- ◆ Testovací hovory – volající si chce linku nejdříve otestovat. Jedná se o hovory, které jsou velmi krátké.

---

⁴⁴ VODÁČKOVÁ, D. a kol., *Krizová intervence*. Praha: Portál, 2002, s. 206

⁴⁵ VODÁČKOVÁ, D. a kol., *Krizová intervence*. Praha: Portál, 2002, s. 210

- ◆ Hovor – můžeme rozdělit na podpůrný a na ten, jehož zakázkou je ventilace či provázení.
- ◆ Agresivní hovor – klient ventiluje svůj hněv, nadávky, agresí. Často pracovníka obviňuje ze všeho, co se mu přihodilo. Pro pracovníka jsou takové hovory vyčerpávající a má právo hovor sám ukončit.
- ◆ Poskytnutí informací
- ◆ Zneužití – *„zneužití za účelem sexuálního uspokojení. Práce s onanujícími volajícími probouzí v pracovníkovi velmi často pocity zneužití, vyvolává otazníky nad osobními hranicemi, nad cíli telefonické krizové intervence a nad vlastními dovednostmi. Linková práce je vždy práce týmová a každý tým si posléze vytvoří vlastní strategii, jak s onanujícím klientem pracovat.“⁴⁶*

Na linkách důvěry může pracovat profesionál, odborník, dobrovolník i laik. Povinností každého intervenanta je absolvování výcviku telefonické krizové intervence. Na pracovníky linek důvěry jsou kladeny určité požadavky. Především musí mít předpoklad pro takovou práci. Důležitá je empatie a naslouchání. Musí se umět rozhodovat, třídit informace, stanovovat hypotézy, hledat vysvětlení a možné řešení. Práce na linkách důvěry je velmi náročná na psychiku, pracovník musí zvládat mnoho stresových situací.

Kodexy mají sloužit k naplňování cílů a kvality služeb s ohledem na ochranu uživatele služeb, ochranu a vedení pomáhajícího a ochranu samotné profese a její autonomie. Proklamované etické normy mají především vliv na důvěryhodnost poskytovatelů služeb. Dodržování etického kodexu je povinností každého pracovníka.⁴⁷

Důležitou součástí při práci na lince důvěry je supervize. Obsahem a náplní je dlouhodobé a pravidelné sledování určitých výkonů a schopností pracovníků. Supervize má pomáhat nejen pracovníkům, klientům, ale také celému zařízení.

- ◆ Funkce supervize
  - řídicí
  - podpůrná
  - zprostředkovávací (především pomáhá při řešení konfliktů)

---

⁴⁶ VODÁČKOVÁ, D. a kol., *Krizová intervence*. Praha: Portál, 2002, s. 259

⁴⁷ BAŠTECKÁ, B., *Psychologický encyklopedie – aplikovaná psychologie*. Praha: Portál, 2009, s. 93

- vzdělávací
- ◆ Druhy supervize
  - interní X externí
  - rozvojová
  - odborná
  - individuální X skupinová

„K tomu, abychom byli při získávání dobré supervize pro sebe sami aktivní, existuje mnoho důvodů. Za prvé, supervize je ústřední forma podpory, při níž se můžeme soustředit nejen na vlastní obtíže v práci, ale také se podělit se svým supervizorem o část odpovědnosti za práci s klienty. Za druhé, supervize je součástí našeho neustálého profesního učení a vývoje, včetně toho, že nás postupně naučí, jak se sami stát supervizory. Dobrý supervizor nám může také pomoci lépe využívat vlastní zdroje, lépe si poradit s objemem práce a zpočtybní naše nevhodné vzorce zvládání potíží.“⁴⁸

3.3 Azylové domy

Azylový dům je zařízení, které nabízí potřebnou pomoc lidem bez přístřeší. Ve většině případů to jsou lidé, kteří z nějakého důvodu ztratili domov a nedokáží si v takové složité situaci sami pomoci. Cílem azylového domu je poskytnout pobyt na přechodnou dobu lidem, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci a ztratili svoje vlastní bydlení.

V České republice je několik druhů azylových domů. Mohou být nestátní, obecní či církevní azylové domy. Azylové domy jsou většinou v České republice zřizovány Charitou.

Největší část tvoří azylové domy pro matky s dětmi. Jedná se o zařízení, které nabízí ubytování a pomoc ženám a matkám s dětmi. Snaží se je motivovat k využití svých sil a podporovat jejich vlastní osobnost. Snaží se, aby dokázaly svým dětem vytvořit vhodné prostředí pro jejich další rozvoj. Cílem služby je poskytnout ubytování, pomoc při výchově dětí a péči o ně. Poskytování základního sociálního a právního poradenství, možnost zprostředkovat kontakt s odborníky. Určitá pomoc a podpora při resocializaci, při

---

⁴⁸ HAWKINS, P., SHOHET, R., *Supervize v pomáhajících profesích*. Praha: Portál, 2004, s. 34

získávání sebedůvěry a jistoty. „Rozhodnutí odejít (nejčastěji s dětmi) do některého azylového domu je pro ženu velký a odvážný krok, k němuž zpravidla dospěje až po mnoha letech prožitých v cyklu domácího násilí. Rozhodující motivací bývá snaha ochránit děti. To, že dokázala realizovat první obtížný krok, ovšem zdaleka neznamená, že má vyhráno. Odchodem do azylového domu se sice ženy otvírají nové možnosti a naděje na lepší život, tento proces změn je však bolestný a komplikovaný.“⁴⁹

Každá žena je při nástupu seznámena s pravidly a vnitřním řádem zařízení. Povinností je pravidla a řád dodržovat. Součástí zařízení bývají také herny, hřiště či zahrada, které mohou matky s dětmi využívat k trávení volného času. „ Za pobyt matka platí část reálných nákladů. Přístup návštěv do domu je regulován.“⁵⁰ V dnešní době kromě azylových zařízení, které slouží jen pro těhotné ženy nebo matky s dětmi existují azylové domy, kde mohou být ubytovány i celé rodiny včetně otců.

Pro muže, kteří se ocitli v životní krizi, hmotné nouzi nebo jim hrozí sociální vyloučení, slouží azylové domy pro muže či noclehárny. Pomáhají na určitou dobu, například po léčbě ze závislostí, či těm, co se vrátili z výkonu trestu.

Reflexe životní situace klienta či klientů je prvním a důležitým krokem k volbě takových cílů a metod intervence, které mohou přispět ke změně jejich životní situace, posílit jejich schopnost zvládat požadavky prostředí, a přispět tak k obnovení a udržení jeho sociálního chování.⁵¹

3.4 Kompetence sociálního pedagoga

Sociální pedagogika jako vědní obor má různá pojetí. Každé pojetí má, ale stejný výsledek. Úkolem sociální pedagogiky je především pomoc osobám, které tuhle pomoc potřebují. Sociální pedagogika je transdisciplinární obor. Nejbližší vztah má k psychologii, sociologii, ekonomii, právu, politologii, teologii, medicíně a antropologii.

---

⁴⁹BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ, P., BLÁHOVÁ, K., *Domácí násilí – zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009, s.68

⁵⁰MATOUŠEK, O., *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003, s. 33

⁵¹MATOUŠEK, O. a kol., *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2001, s.186

Bakošová, uvádí, že cílem sociální pedagogiky je „poskytovat pomoc v adaptaci na náročné životní podmínky těm jedincům a skupinám, kteří se vyznačují rizikovými faktory.“⁵²

V našem případě je cílem snaha pomoci a poskytnout možná řešení obětem domácího násilí a jejich rodinám. „V dysfunkčních rodinách, které se dostávají do odborné péče díky svým problémům, bývá pozorováno nápadně mnoho negativních emočních projevů, od ironizování až k otevřenému a přímému napadání. Problém se pak stává interdisciplinární a dlouhodobý.“⁵³

Sociální pedagogika není zaměřena jen na jeden okruh problémů klientů, ale dokáže kreativně a flexibilně reagovat na vzniklé nové situace. Sociální pedagog dokáže odborně intervenovat v případech sociálně patologických problémů. Nabízí jiný přístup, který je založený na změně postojů, hodnotové orientaci, chování atd. Vyniká také schopností pracovat s každým členem naší společnosti, dokáže mu poskytnout odborné poradenství, pozitivně ovlivnit životní styl jedince a v případě jeho potřeby s ním dlouhodobě pracovat na změnách v jeho životě. „Obecně bychom mohli říci, že se jedná o profesionálního pracovníka, který řídí a organizuje na profesionální úrovni výchovný proces a působí na jiné (děti, mládež i dospělé) ve směru jejich žádoucího optimálního osobnostního rozvoje (především v jejich volném čase) a jednak ve směru integrace, což se specificky týká osob, jež se nacházejí v krizové situaci a potřebují odbornou pomoc.“⁵⁴

Funkce sociálního pedagoga můžeme rozdělit na integrační a rozvojovou. Integrační se týká osob, které se nacházejí v psychosociálním, psychickém, sociálním ohrožení či krizových situacích a potřebují odbornou pomoc a podporu. Funkce rozvojová zajišťuje žádoucí rozvoj osobnosti, naplnění volného času a vedení k zdravému životnímu stylu.

Požadavky na sociálního pedagoga

◆ Vědomosti

Společensko – vědního základu (psychologie, pedagogika, filozofie, sociologie...).

Z oblasti sociální práce, politiky, práva.

Z oblasti biomedicínké (zdraví a nemoc, biologie člověka, somatologie...).

---

⁵² BAKOŠOVÁ, Z., *Sociální pedagogika jako životná pomoc*. Bratislava: Univerzita Komenského, Filozofická fakulta, Public Promotion, s.r.o., 2008, s.41

⁵³ HARDY, M., Mühlpachr, P., DUDÁŠOVÁ, T., *Sociální patologie rodiny*. Brno: Institut mezioborových studií, 2001, s. 319

⁵⁴ MÜHLPACHR, P. a kol., *Sociální pedagogika II*. Brno: Institut mezioborových studií, 2011, s. 239

Speciální poznatky (teorie komunikace, pedagogika volného času...).

◆ Dovednosti

V oblasti sociální komunikace, asertivní dovednosti, diagnostiky prostředí i jedince, vedení dokumentace, tvorba projektů...

Můžeme je členit na sociální, senzomotorické, intelektuální (didaktické, diagnostické řešení problémů).

Osobní vlastnosti (charakterové, volní, zájmy).

Požadavky po stránce psychické (především vnímavost pro různé prostředí, životní situace, společně s emocionální stabilitou vlastností jako je sebekontrola, trpělivost, schopnost kreativity...)⁵⁵

Kompetence sociálního pedagoga

◆ Všeobecné kompetence sociálního pedagoga spočívají především v pomoci dětem, mládeži a dospělým v socializaci a možnosti zlepšení kvality života dětí, mládeže, ale i rodin a to prostřednictvím vzdělávání, výchovy, poradenství a prevencí.

◆ Speciální kompetence sociálního pedagoga

Vychovatelské kompetence – je důležité znát zákonitosti výchovného procesu, metody výchovy, prostředí atd.

Reedukační kompetence – sociální pedagog, který je vybaven vychovatelskými kompetencemi dokáže jednoduše diagnostikovat odklon od normy a může tedy začít v čas s intervencí. Měl by především využívat metody pomoci a podpory.

Poradenské kompetence – ve školním prostředí může sociální pedagog plnit poradenskou funkci jak k dětem, tak i mládeži. Může se pomoc týkat např. řešení šikanování, začleňování do kolektivu atd. Poradenské kompetence může uplatnit, také při pomoci rodičům i učitelům.

Preventivní kompetence – sociální pedagog v oblasti primární prevence nachází uplatnění zejména ve volnočasových aktivitách, při organizování různých aktivit, které jsou

---

⁵⁵ MÜHLPACHR, P. a kol., Sociální pedagogika II. Brno: Institut mezioborových studií, 2011, s. 237

zaměřené na rozvoj jedince a sociálních skupin. Sociální pedagog v sekundární prevenci pracuje s jedinci či skupinami u kterých je vývoj určitým způsobem narušený.

Manažerské kompetence - sociální pedagog musí mít i manažerské kompetence, aby byl schopný poskytovat a koordinovat pomoc těm, kteří ji potřebují.⁵⁶

Každý člověk má svoje práva a svou osobní svobodu. Zásadní podmínkou pro ukončení domácího násilí je oddělení oběti od násilné osoby. Sociální pedagogika má široké pole působnosti. Důležitostí je prevence, poradenství klientům, materiální pomoc, psychická pomoc podporující sebedůvěru a sebeúctu. Také právní pomoc, která se týká svěření dítěte do péče jednoho z rodičů, pomoc při majetkové problematice, atd. Vedle pomoci ohrožených osob domácím násilím je důležité neopomíjet násilné osoby. Zajistit jim terapeutické služby v rámci resocializačních programů. S pachateli je nutno pracovat na změně vzorců jejich myšlení a chování. Pachatel se po zásahu orgánů veřejné moci nachází vlastním přičiněním v náročné situaci a je důležité mu zajistit rovněž psychologickou intervenci za účelem prevence protiprávního jednání nebo destruktivního řešení dané situace.

V sociální pedagogice je akcent kladen na propracování metod a mechanismů, které uplatňuje ke svým cílovým skupinám.⁵⁷ Cílovou skupinou jsou jedinci a skupiny, které jsou sociálně znevýhodněné, ohrožené či vyloučené a těm se snaží sociální pedagogika pomoci.

Sociálního pedagoga můžeme zařadit do skupiny pomáhajících profesí. Díky svým znalostem, zručnosti a kompetenci dokáže pracovat se skupinami znevýhodněnými, marginálními a ohroženými.⁵⁸

Sociální pedagog potřebuje optimismus, smysl pro realitu, kreativitu, sociální cítění. Důležitou schopnost komunikace *„se žáky a studenty, se spolupracovníky i s veřejností. Dovede uplatnit efektivní způsob komunikace s jednotlivými sociálními partnery, s ohledem na jejich status. Orientuje se i v náročných sociálněpedagogických situacích a je schopen zprostředkovat jejich řešení. Je obratný ve vyjednávání a urovnávání sporů, dokáže zvládat konfliktní situace a je schopen organizovat*

---

⁵⁶ LACA, S., LACA, P., *Úvod do sociálnej pedagogiky*. Bratislava: Tlačiareň svidnická, s.r.o., 2013, s.66 – 67

⁵⁷ GULOVÁ, L., *Sociální práce*. Praha: Grada, 2001, s. 71

⁵⁸ LACA, S., LACA, P., *Úvod do sociálnej pedagogiky*. Bratislava: Tlačiareň svidnická, s.r.o., 2013, s.59

*prospěšné změny v jednotlivých sociálních skupinách.*⁵⁹ Musí mít odvahu, politické myšlení, sebekázeň, trpělivost, profesionalitu.

---

⁵⁹ PLŠKOVÁ, A., *Prevence: Quo Vadis*. Občanské sdružení Život bez závislostí, listopad 2012, s. 7

II. EMPIRICKÁ ČÁST

4 EMPIRICKÁ ČÁST

4.1 Cíl, metody výzkumu a stanovení hypotéz

Cílem empirické části je na základě kvantitativního výzkumu zjistit pomocí dotazníků poměrně velké množství informací týkající se žen, které se staly obětí domácího násilí. Formu dotazníku jsem volila především z důvodu, že ženy, které se staly obětmi domácího násilí se velmi často stydí hovořit o tom co prožily. Dotazník obsahoval otázky uzavřené. Otázky v dotazníku byly formulovány tak, aby vedly ke zjištění, po jak dlouhé době požádá týraná žena o pomoc, zda v důsledku domácího násilí trpí posttraumatickou stresovou poruchou. Také na děti, zda jsou nejčastěji svědky domácího násilí a na častou příčinu domácího násilí, jímž bývá alkohol. Použitý formulář dotazníku je zahrnut v příloze diplomové práce.

Součástí empirické části bude případová studie, která se týká příběhu tří žen se kterými jsem přišla osobně do kontaktu a nyní žijí v azylových domech. Případová studie je metoda ve skrze kvalitativní, jelikož dokáže splnit základní cíle kvalitativního výzkumu.

Stanovení hypotéz:

Hypotéza č. 1 – Oběti domácího násilí žijí v násilnickém vztahu déle než jeden rok, než vyhledají pomoc u odborníků.

Hypotéza č. 2 – Důsledkem domácího násilí se u obětí často objevují symptomy posttraumatické stresové poruchy.

Hypotéza č. 3 – Děti jsou nejčastěji svědky domácího násilí.

Hypotéza č. 4 – Ženy, které zažily domácí násilí, za hlavní příčinu násilí považují alkohol.

4.2 Výběr respondentů

Cílovou skupinou bylo 50 žen, které byly zasaženy domácím násilím. Jedná se o ženy, které v roce 2013 – 2014 žily a žijí v azylových domech v Blansku, v Boskovicích, v Brně, v Břeclavi a v Petrovicích.

4.3 Analýza a prezentace výsledků výzkumu

Prostřednictvím tabulek a grafů analyzují odpovědi respondentek na konkrétní otázky. Odpovědi na položené otázky budou sloužit k vyvrácení či potvrzení jednotlivých hypotéz.

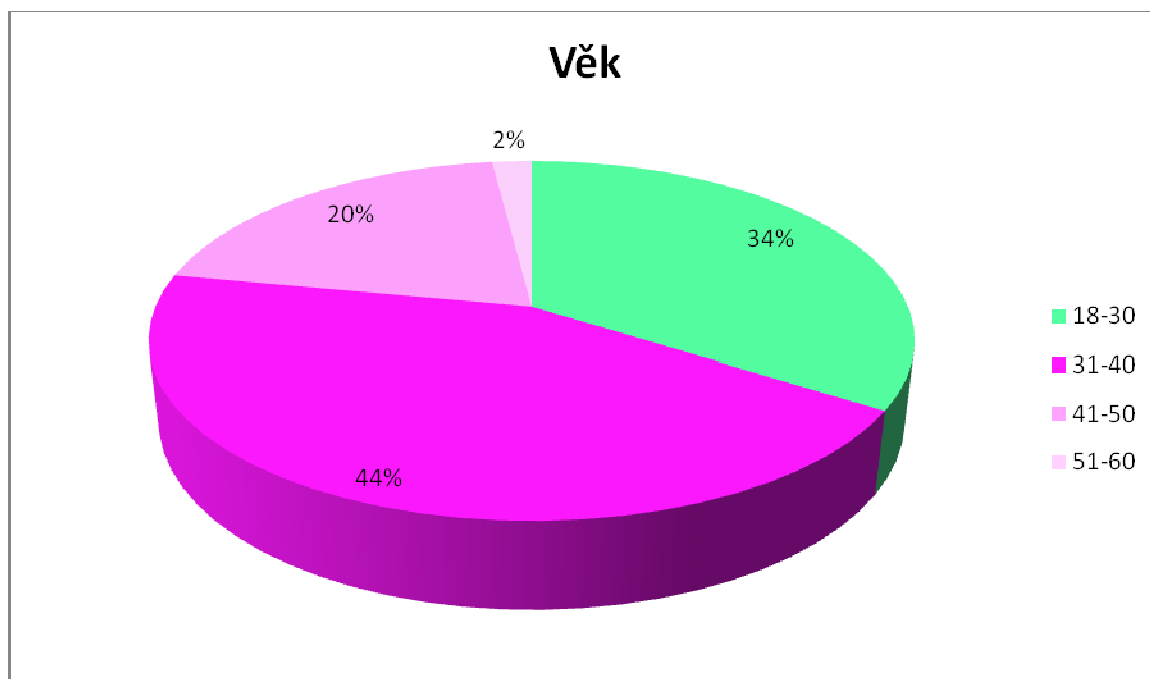
Otázka č. 1

Věk

Tabulka č. 1

	počet	%
18 - 30	17	34
31 - 40	22	44
41 - 50	10	20
51 - 60	1	2
Celkem	50	100

Graf č. 1

Empirického výzkumu se zúčastnilo 50 žen. Respondentky se zařadili do jedné ze čtyř nabízených věkových skupin. Největší početní zastoupení 44% (22 žen) byly ve věku 31 – 40 let, 34 % (17 žen) byly ve věku 18 – 30 let, 20 % (10 žen) bylo ve věku 41 – 50 let a 2 % (1 žena) byla ve věku 51 – 60 let.

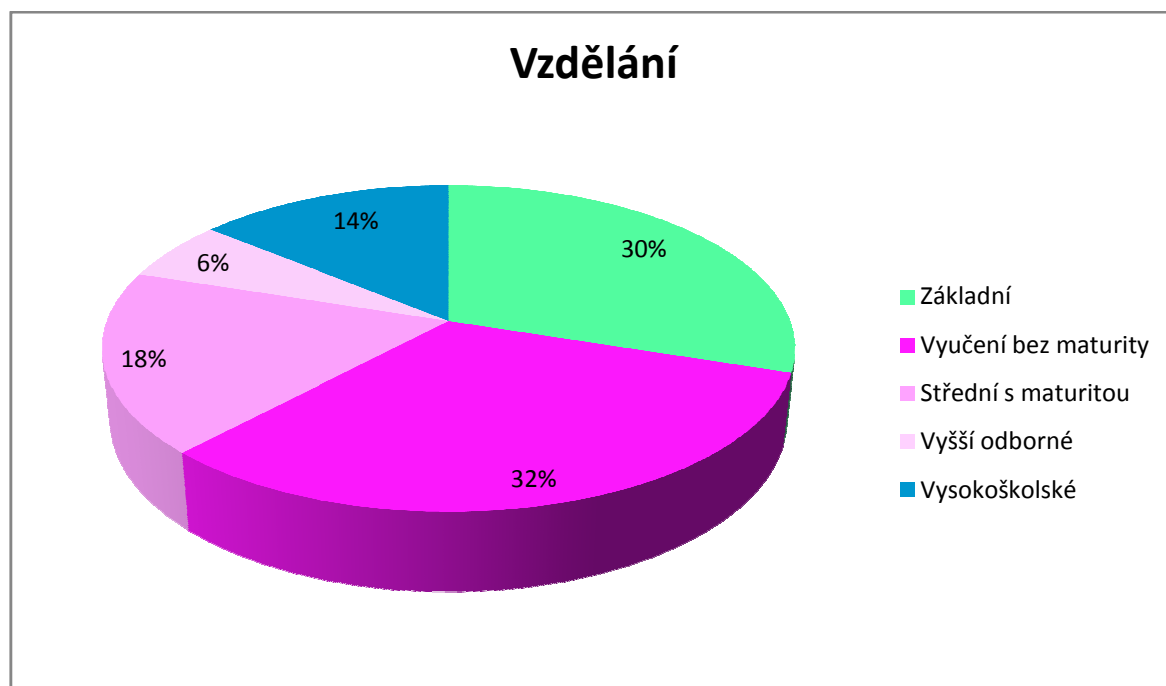
Otázka č. 2

Vzdělání

Tabulka č. 2

	počet	%
Základní	15	30
Vyučení bez maturity	16	32
Střední s maturitou	9	18
Vyšší odborné	3	6
Vysokoškolské	7	14
Celkem	50	100

Graf č. 2

Ve zkoumaném vzorku žen bylo nejvíce uváděno vyučení bez maturity a to u 32 % žen. Druhým největším zastoupením jsou ženy se základním vzděláním a to 30 % žen. Ženy se středním vzděláním s maturitou tvoří 18 %, vyšší odborné 6 % žen a vysokoškolské vzdělání uvádí 6 % žen.

Otázka č. 3

Počet dětí

Tabulka č. 3

	počet	%
1 dítě	7	14
2 děti	25	50
3 děti	14	28
4 děti	3	6
5 dětí	1	2
6 a více	0	0
Celkem	50	100

Graf č. 3

Polovina žen, to je 50% má 2 děti, 28 % žen má 3 děti, 14 % žen má 1 dítě, 6 % žen má 4 děti a 2 % žen má 5 dětí.

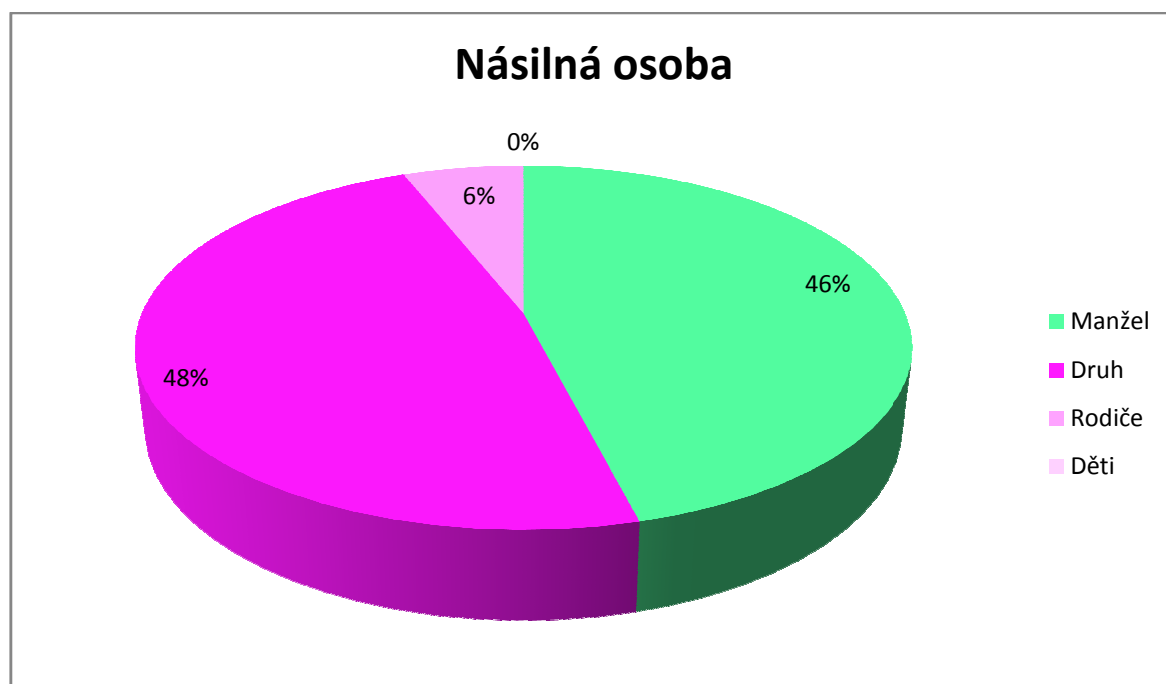
Otázka č. 4

Násilná osoba

Tabulka č. 4

	počet	%
Manžel	23	46
Druh	24	48
Rodiče	3	6
Děti	0	0
Celkem	50	100

Graf č. 4

Násilnou osobou ve 48 % ženy uvádí druha. 46 % žen uvádí manžela a 6 % uvádí rodiče. Děti jako násilnou osobu neuvedla žádná z žen.

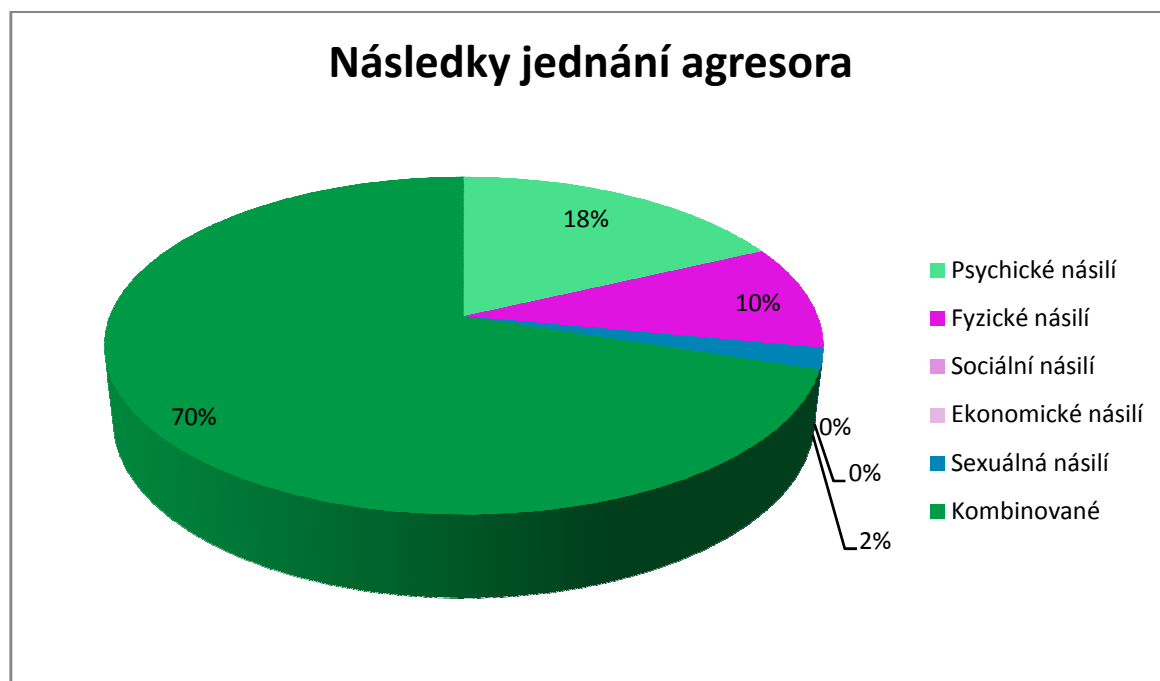
Otázka č. 5

Následky jednání agresora

Tabulka č. 5

	počet	%
Psychické násilí	9	18
Fyzické násilí	5	10
Sociální násilí	0	0
Ekonomické násilí	0	0
Sexuální násilí	1	2
Kombinované	35	70
Celkem	50	100

Graf č. 5

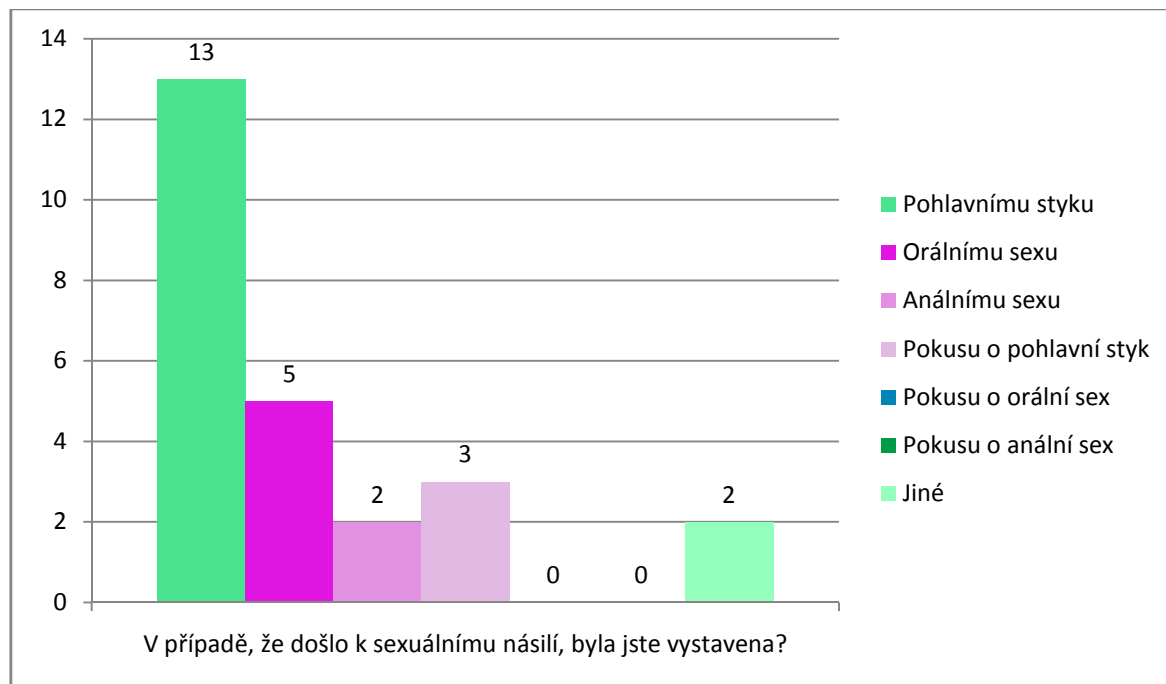

Nejčastěji respondentky uvádějí kombinované násilí a to v 70 %. 18 % žen uvádí násilí psychické, 10 % žen uvádí fyzické násilí a 2 % sexuální násilí. Sociální násilí a ekonomické násilí žádná z žen neuvedla.

Otázka č. 6

V případě, že došlo k sexuálnímu násilí, byla jste vystavena?

Graf č. 6

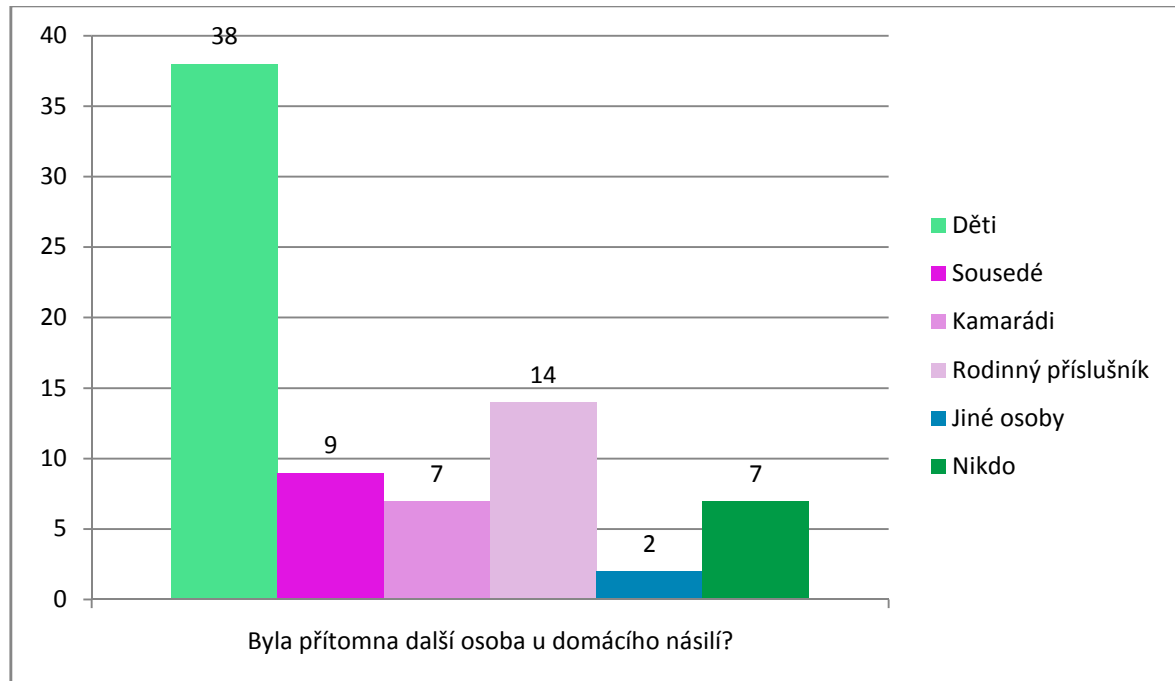

Respondenty ve 13 případech uvádí pohlavní styk. V 5 případech byl uveden orální sex, ve 3 případech pokus o pohlavní styk, ve 2 případech byl uveden anální sex a ve 2 případech jiné sexuální násilí, kterému byly vystaveny.

Otázka č. 7

Byla přítomna další osoba u domácího násilí?

Graf č. 7

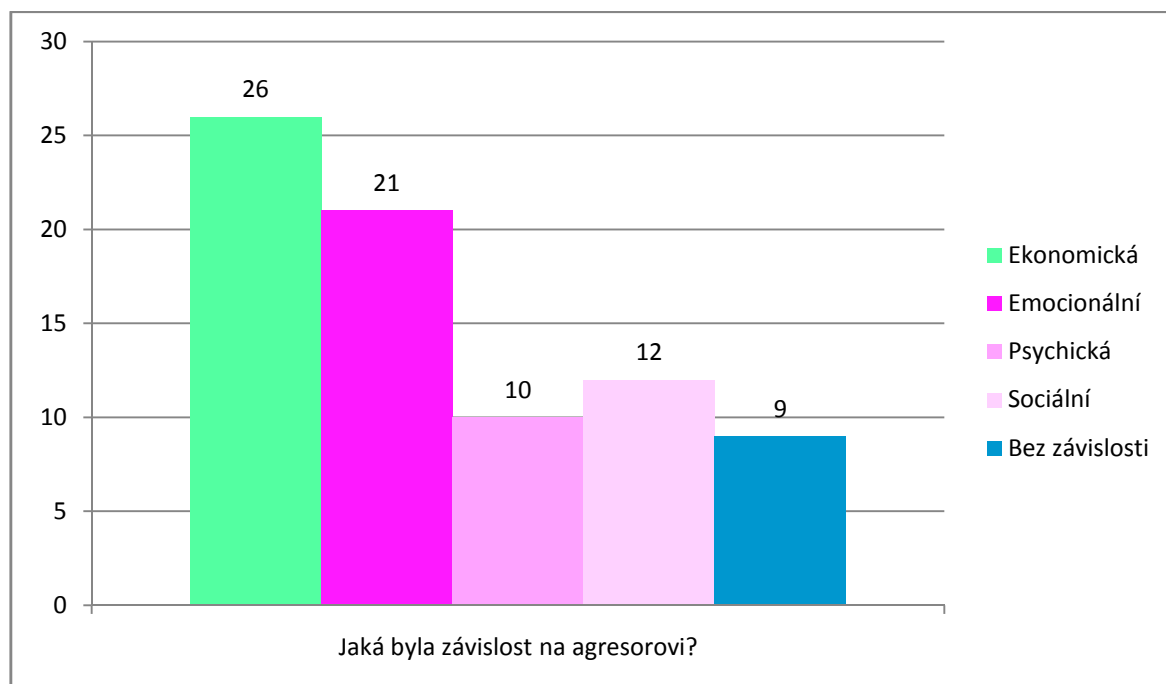

U domácího násilí jsou často přítomné i další osoby kromě oběti a agresora. Respondentky nejčastěji uvádí přítomnost dětí a to ve 38 případech. Druhou nejzastoupenější skupinou jsou rodinní příslušníci a to ve 14 případech, v 9 případech sousedé a v 7 případech kamarádi. Také nepřítomnost osob v době incidentů uvedlo 7 dotazovaných. 2 ženy uvádí jiné osoby, než které jsou uvedeny v dotazníku.

Otázka č. 8

Jaká byla závislost na agresorovi?

Graf č. 8

Ve 26 případech byla uvedena především ekonomická závislost, ve 21 případech emocionální závislost. Ve 12 případech byla uvedena sociální závislost, v 10 byla uvedena psychická závislost a v 9 případech bylo uvedeno, že nebyly na pachateli nijak závislé.

Otázka č. 9

Kolik let docházelo k domácímu násilí, než jste vyhledala pomoc?

Tabulka č. 6

	počet	%
0 - 1 rok	9	18
1 - 3 roky	16	32
3 - 5 let	14	28
5 - 10 let	5	10
10 - 15 let	4	8
15 let a déle	2	4
Celkem	50	100

Graf č. 9

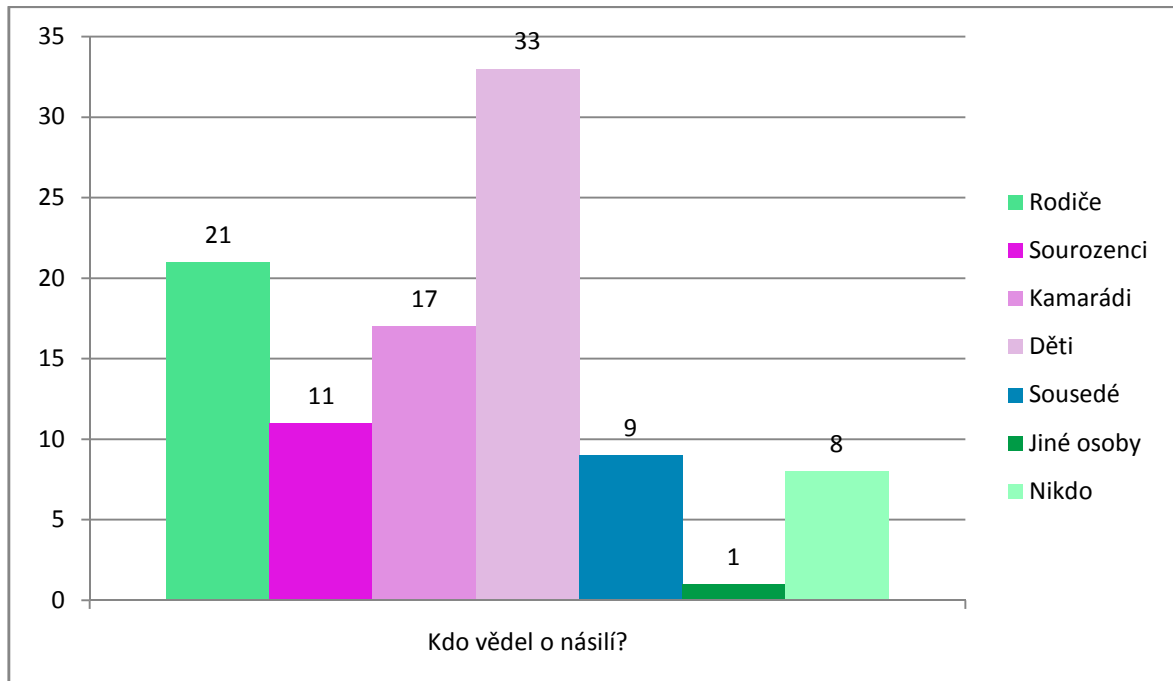

32 % žen uvádí, že vyhledaly pomoc v rozmezí 1 až 3 roky, potom co docházelo k domácímu násilí. 28 % žen uvádí 3 – 5 let, 18 % respondentek označilo dobu do 1 roku, 10 % žen uvádí 5 – 10 let, 8 % žen 10 – 15 let. 4 % žen uvádí, že vyhledalo pomoc až po více než 15 letech domácího násilí.

Otázka č. 10

Kdo věděl o násilí?

Graf č. 10

Ve 33 případech ženy uvedly, že o násilí, které na nich bylo páčáno věděly především jejich děti. Ve 21 případech bylo respondentkami uvedeno, že o násilí věděli rodiče. V 17 případech respondentky uvádí, že o domácím násilí věděli kamarádi. V 11 případech ženy uvedly sourozence. V 9 případech uvedly sousedy a v 8 případech ženy uvádí, že nikdo o jejich problémech nevěděl. Jen v jednom případě byly uvedeny jiné osoby než ty, které v možnostech dotazníku nejsou uvedeny.

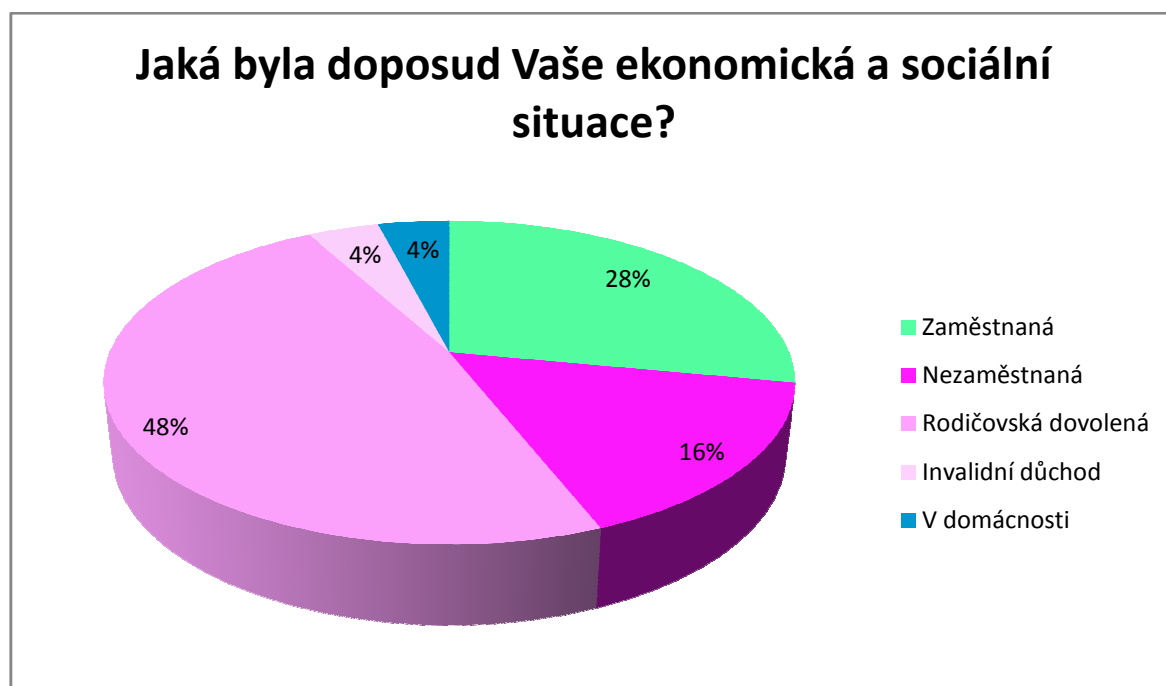
Otázka č. 11

Jaká byla doposud Vaše ekonomická a sociální situace?

Tabulka č. 7

	počet	%
Zaměstnaná	14	28
Nezaměstnaná	8	16
Rodičovská dovolená	24	48
Invalidní důchod	2	4
V domácnosti	2	4
Celkem	50	100

Graf č. 11

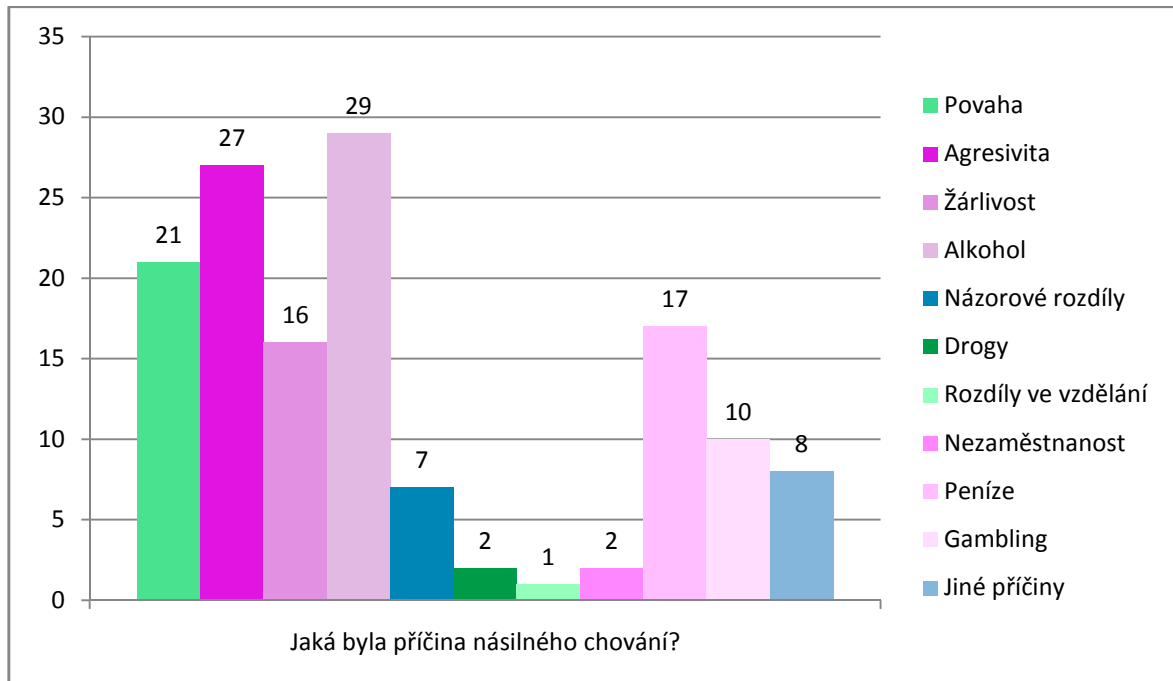

48 % žen uvádí rodičovskou dovolenou, 28 % respondentek uvádí, že jsou zaměstnané a naopak 16 % žen uvádí nezaměstnanost. Shodně 4 % uvádí, že byly v domácnosti nebo v invalidním důchodě.

Otázka č. 12

Jaká byla příčina násilného chování?

Graf č. 12

U této otázky docházelo během vyplňování k označení více odpovědí. Respondentky v tomto případě uvedly jako nejčastější příčinu násilného jednání alkohol a to ve 29 případech. Jako druhou příčinu uvedly agresivitu (27), třetí příčina byla uvedena povaha (21). Jako další příčiny byly označeny: peníze (17), žárlivost (16), gambling (10), jiné příčiny (8), náborové rozdíly (7), drogy (2), nezaměstnanost (2). Rozdíly ve vzdělání byly uvedeny v jednom případě.

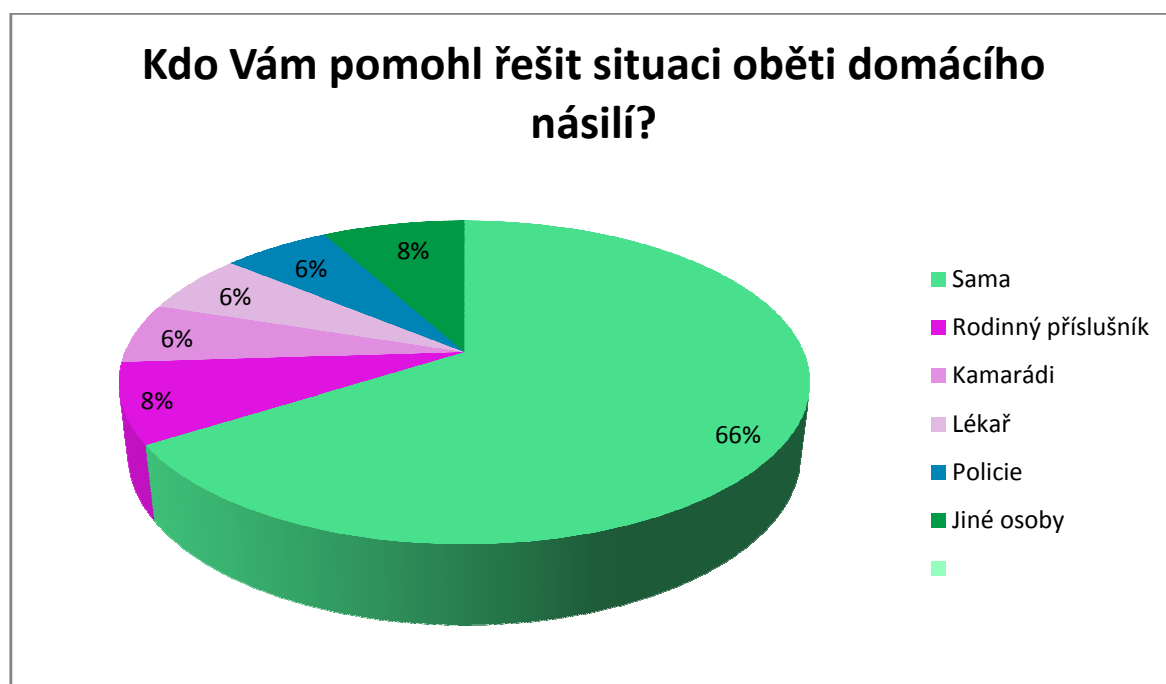
Otázka č. 13

Kdo Vám pomohl řešit situaci oběti domácího násilí?

Tabulka č. 8

	počet	%
Sama	33	66
Rodinný příslušník	4	8
Kamarádi	3	6
Lékař	3	6
Policie	3	6
Jiné osoby	4	8
Celkem	50	100

Graf č. 13

V 66 % řešili svoji situaci ženy svépomocí, 8 % žen uvádí, že jim situaci pomohli řešit rodinní příslušníci. Stejný počet respondentek uvádí jiné osoby, než obsahuje dotazník. Shodně respondentky uvádí lékaře, policii, kamarády a to v 6%.

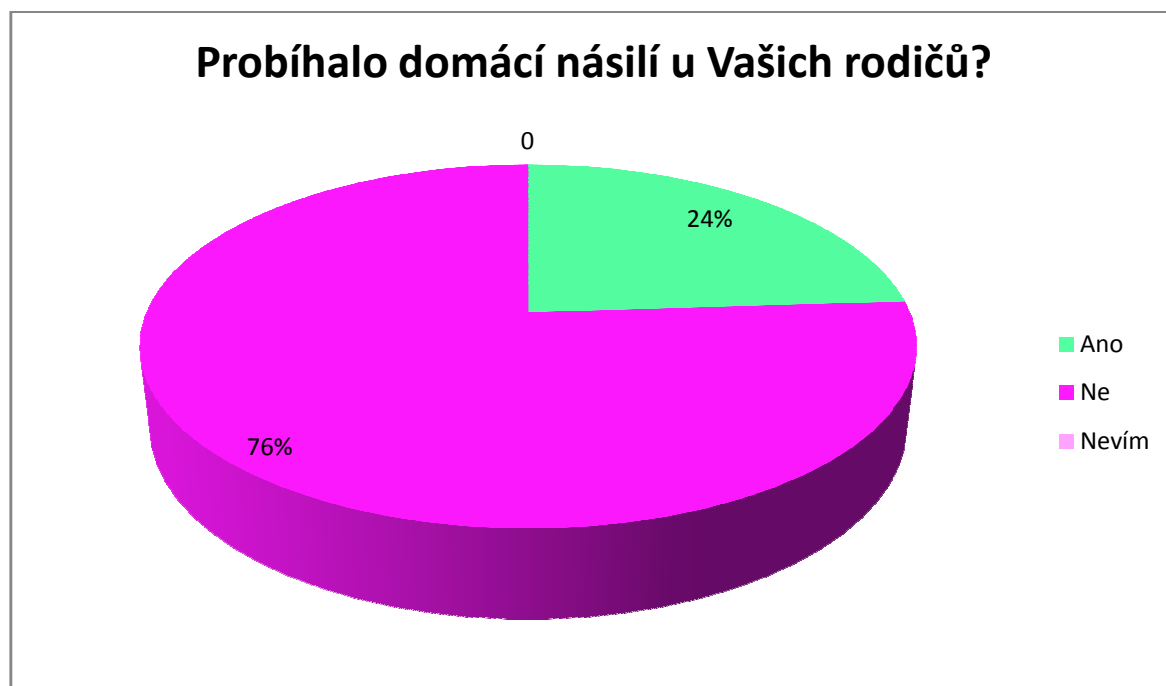
Otázka č. 14

Probíhalo domácí násilí u Vašich rodičů?

Tabulka č. 9

	počet	%
Ano	12	24
Ne	38	76
Nevím	0	0
Celkem	50	100

Graf č. 14

V otázce byly nabídnuty tři možné odpovědi. 76 % žen odpovědělo, že nedocházelo k domácímu násilí u jejich rodičů, 24 % dotazovaných zadrželo odpověď ano. Odpověď nevíím nebyla zaznamenána.

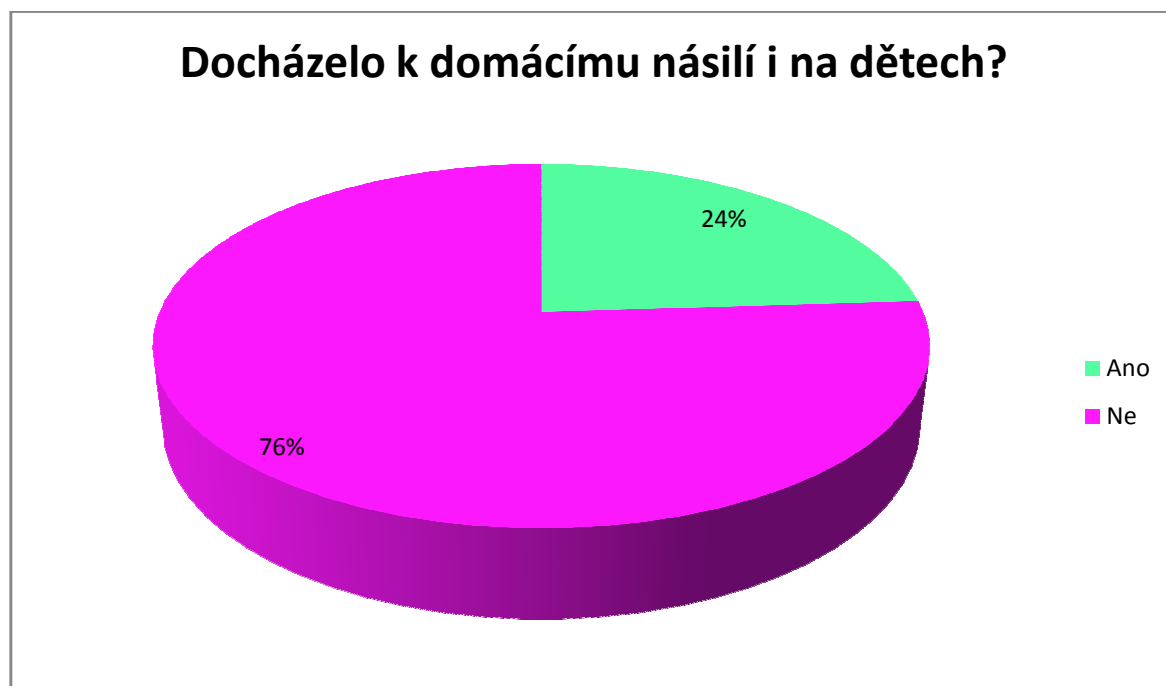
Otázka č. 15

Docházelo k domácímu násilí i na dětech?

Tabulka č. 10

	počet	%
Ano	12	24
Ne	38	76
Celkem	50	100

Graf č. 15

U této položky byly nabídnuty dvě odpovědi. 76 % žen uvádí, že násilí nebylo páčáno na dětech a bohužel 24 % odpovědělo, že násilí bylo páčáno i na dětech.

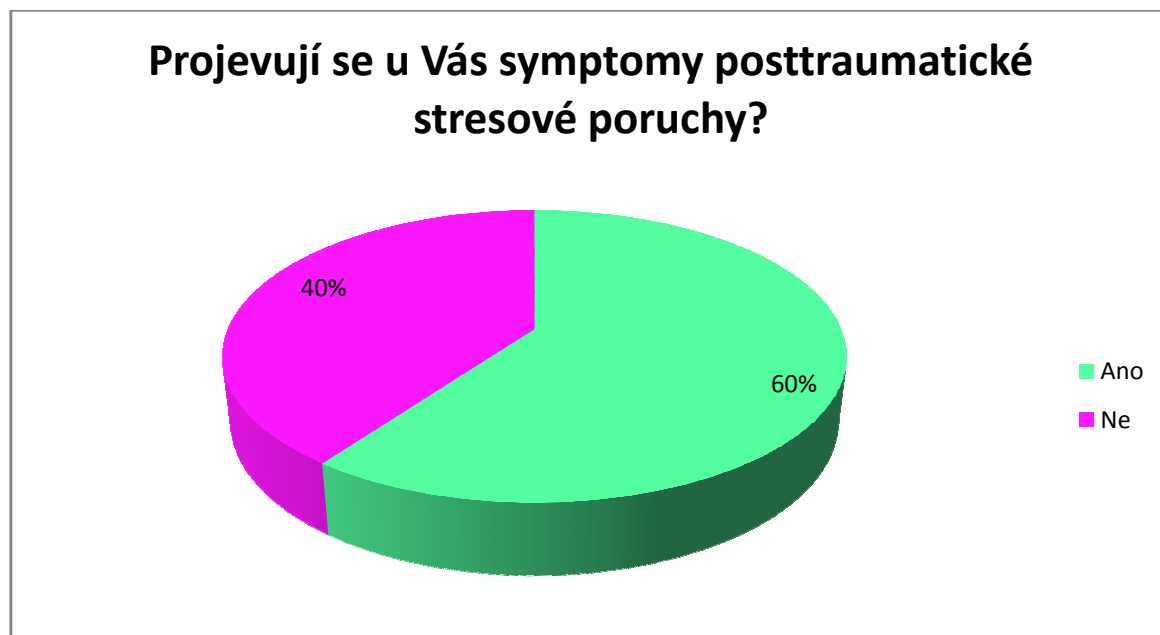
Otázka č. 16

Projevují se u Vás symptomy posttraumatické stresové poruchy?

Tabulka č. 11

	počet	%
Ano	30	60
Ne	20	40
Celkem	50	100

Graf č. 16

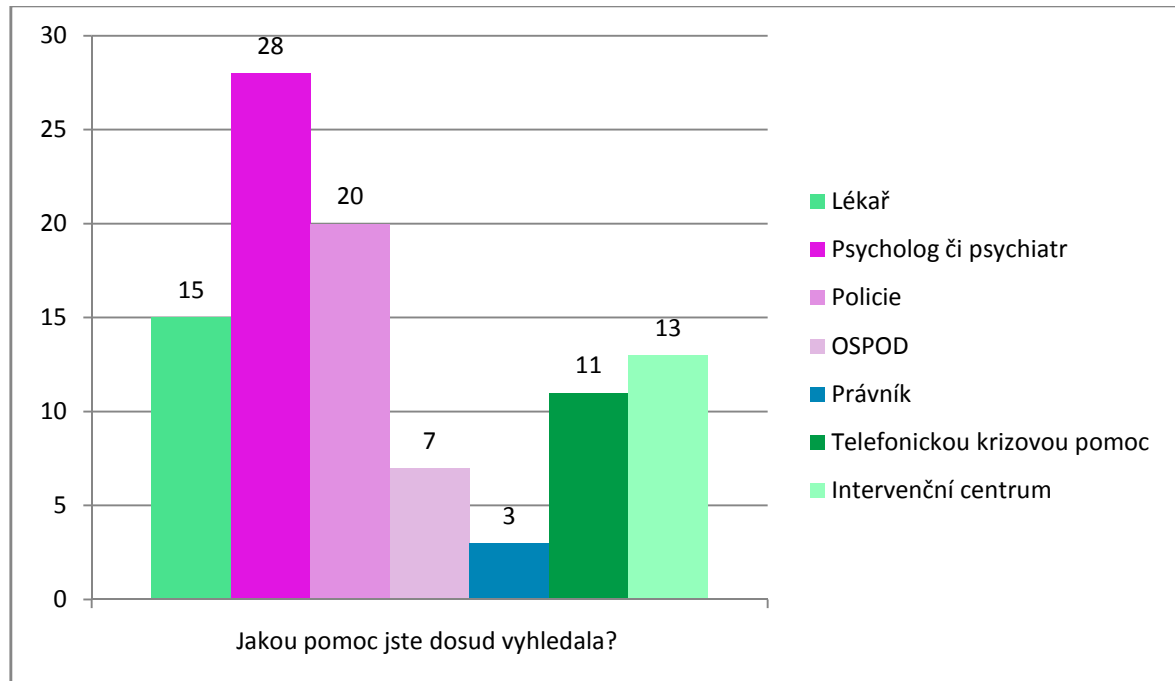

60 % respondentek uvádí, že důsledkem domácího násilí se u nich projevují symptomy posttraumatické stresové poruchy. 40 % respondentek zaznamenalo, že symptomy posttraumatické stresové poruchy se neprojevují.

Otázka č. 17

Jakou pomoc jste dosud vyhledala?

Graf č. 17

Ve 28 případech ženy uvádí, že vyhledaly pomoc psychologa či psychiatra. Ve 20 případech se respondentky obrátily na policii, v 15 případech ženy vyhledaly pomoc lékaře. Ve 13 případech ženy našly pomoc v intervenčních centrech. V 11 případech respondentky uvádí telefonickou krizovou pomoc, V 7 případech ženy zaznamenaly OSPOD a jen ve třech případech ženy uvádí právní pomoc.

Otázka č. 18

Setkala jste se s preventivními programy týkající se domácího násilí?

Tabulka č. 12

	počet	%
Ano	33	66
Ne	17	34
Celkem	50	100

Graf č. 18

U této otázky byly nabídnuty dvě odpovědi. 66 % žen uvedlo, že se s preventivními programy setkaly. 34 % označilo, že se nesetkaly s preventivními programy.

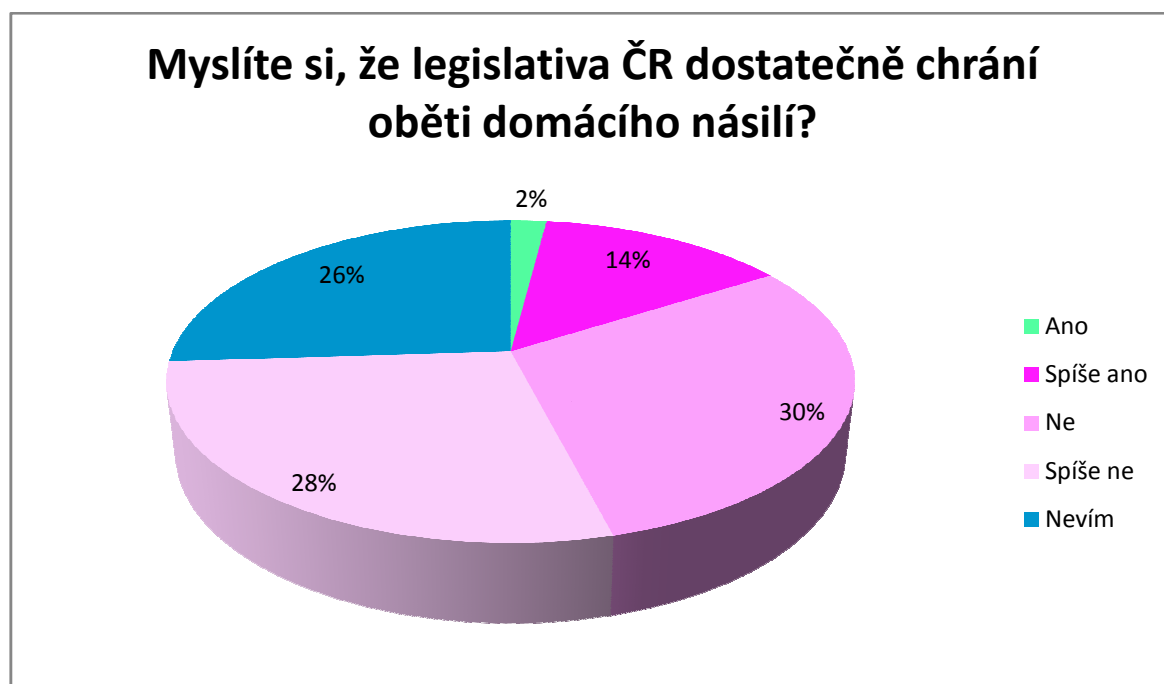
Otázka č. 19

Myslíte si, že legislativa ČR dostatečně chrání oběti domácího násilí?

Tabulka č. 13

	počet	%
Ano	1	2
Spíše ano	7	14
Ne	15	30
Spíše ne	14	28
Nevím	13	26
Celkem	50	100

Graf č. 19

Z provedeného šetření vyplývá, že 30 % žen si myslí, že legislativa ČR dostatečně nechrání oběti domácího násilí. 28 % žen uvedlo, že spíše ne. 26 % dotazovaných žen odpovědělo, že neví, 14 % žen odpovědělo spíše ano a jen 2 % respondentek odpovědělo, že si myslí, že legislativa ČR dostatečně chrání oběti domácího násilí.

Na základě získaných výsledků mohu vyhodnotit stanovené hypotézy takto:

H₁ – „Oběti domácího násilí žijí v násilnickém vztahu déle než jeden rok, než vyhledají pomoc u odborníků.“

Interpretací tohoto výroku se zabývá především otázka č. 9, která potvrdila, že oběti v násilnickém vztahu setrvávají déle než jeden rok, než vyhledají odbornou pomoc.

Hypotéza se potvrdila.

H₂ – „Důsledkem domácího násilí se u obětí často objevují symptomy posttraumatické stresové poruchy.“

Ověřením této hypotézy se zabývala zejména otázka č. 16. Výsledek šetření potvrdil, že u žen se často důsledkem domácího násilí objevují symptomy posttraumatické stresové poruchy. **Hypotéza se potvrdila.**

H₃ – „Děti jsou nejčastěji svědky domácího násilí.“

K ověření dané hypotézy došlo pomocí otázky č. 7, která potvrdila, že děti bývají nejčastěji svědky domácího násilí. **Hypotéza se potvrdila.**

H₄ – „Ženy, které zažily domácí násilí, za hlavní příčinu násilí považují alkohol.“

Položka č. 12 má vypovídající charakter o potvrzení výše uvedené hypotézy. Ženy jako hlavní příčinu násilí považují užití alkoholu agresorem. **Hypotéza se potvrdila.**

4.4 Případová studie

Případová studie popisuje určitý problém, událost, situaci, klientova problému. Základním zdrojem informací v případové studii je především klient sám. Případovou studii lze definovat jako faktografický popis reálné situace, skutečných událostí, které se odehrály.

Ve své diplomové práci popisuji příběh tří žen, které byly obětí domácího násilí.

Případová studie č. 1

Hana, 27 let

Haně bylo sedm let, když se jí rodiče rozvedli. Po rozvodu zůstala matka sama s ní a mladším bratrem. Nedostatek financí donutil matku najít si druhé zaměstnání. Když Haně bylo jedenáct let, dovedla si matka domů přítele Tonda. Ze začátku jim velmi pomáhal a to ať v domácnosti, tak i finančně. Tohle hezké období však netrvalo příliš dlouho. Asi po roce začal přítel Tonda Haninu matku psychicky týrat. Docházelo k sprostému nadávání a vyhrožování. Psychické týrání postupně přecházelo i na Hanu a jejího bratra. Jednou večer přišel Tonda domů velmi opilý a padla první rána. Tonda poprvé matku zmlátil. Hana vzpomíná, jak si matka utírala krev kuchyňskou utěrkou. Cítila velkou bezmoc, že nemohla matce pomoci. Druhý den přinesl Tonda matce dárek a omlouval se, že se to již nikdy nestane. Hana v osmnácti letech odešla z domova. Matka jí tvrdí, že se Tonda změnil, že je s ním šťastná, že jí neublíží. Hana si však myslí své...

Hana jen velmi těžce hledala přítele, měla problém navázat vztah s muži. Bála se, že ji potká to stejné co matku. V devatenácti letech potkala Radka. Byl velmi milý, galantní, usměvavý. Hned na začátku vztahu mu řekla o strašných zážitcích z dětství a o svých obavách a strachu. Dokázal jí naslouchat, byl úžasný a trpělivý. Během šesti let se jim narodily dvě děti. Hana byla šťastná, měla úžasného manžela, děti a krásný dům.

Postupně začaly přibývat problémy s penězi, Hana dostávala peníze na příděl. Vůbec neměla přehled o tom kolik Radek vydělává, kolik za co platí a zůstala odříznutá od financí. Každý výdaj musela Radkovi dlouze vysvětlovat, nosit z obchodu účtenky atd. Jelikož neměla žádné kamarádky, tak nemohla srovnávat, že v jiných rodinách je to jinak. Veškerý čas věnovala jen manželovi a dětem. Hana je vyučená prodavačka a chtěla se po mateřské dovolené vrátit zpět do zaměstnání, kde ji drželi místo. Radek však nechtěl, aby do práce nastoupila. Hana chtěla opět mezi lidi a peníze navíc by byly také výhodou. Na

jedné straně jí Radek nadával, že jí musí živit a na druhé straně jí do práce nechtěl pustit. Kvůli zaměstnání proběhlo nespočet hádek.

Radek začal chodit z práce více unavený a podrážděný. Haně začal plánovat a organizovat každý den. Začal přebírat kontrolu nad jejím životem. Hana se cítila nesamostatná, neschopná a na svém muži naprosto závislá. Ovšem rozhodoval jen Radek. Dvakrát týdně chodil Radek s kamarády na fotbal. Když Hana zůstávala sama s dětmi, tak si začala uvědomovat, že chce obnovit kontakty s kamarádkami. Po návratu Radka s fotbalu sebrala odvalu a rozhodla se zeptat, zda by někdy večer mohla s kamarádkou jít si zacvičit či do kina. Nastala chvíle, na kterou Hana již nikdy nezapomněla. Radkův výraz byl brunátný a nenávistný. Poprvé Hanu udeřil, děti spaly a naštěstí nebyly toho svědky. Hana brala vinu na sebe, neměla Radka provokovat. Druhý den Radek přišel z práce a dělal, jako, že se nic nestalo. Bohužel se brzy ukázalo, že první incident nebyl zdaleka ten poslední. Začaly kontroly financí, mobilu, věčné vydírání a ponižování.

Vyjímkou nebylo znásilňování ani vynucený anální styk, který fyziologicky nezvládala.

Po dvou letech traumatu sebrala sílu a odešla z domova. Zůstala bez střechy nad hlavou, bez financí, s bolavou duší, zabitou sebedůvěrou a důstojností. Obrátila se o pomoc na organizaci, která poskytuje pomoc ohroženým ženám domácím násilím.

Případová studie č. 2

Klára, 40 let

Klára jako velmi malá přišla o oba rodiče. Vychovávala jí teta a později její starší sestra. Na rodiče si Klára příliš nepamatuje, bylo jí šest let, když zemřeli při dopravní nehodě.

Poprvé se vdávala ve dvaceti letech. Manželství se rozpadlo kvůli nevěře bývalého manžela. Bývalý manžel jí nikdy neubližoval. Mají spolu syna Adama, který je již dospělý a mají velmi dobrý vztah.

Se současným manželem má Klára dvě děti. Sedmiletou Karolínu a tříletého Lukáše. Klára vzpomíná, že problémy v jejich vztahu byly již na samém začátku. Klára se starala o svého psa a manžel Robert psa nesnášel. Často mu ubližoval. Kvůli psovi byly neustále hádky. Robert chtěl, aby dali psa pryč. Klára to udělala, jelikož si myslela, že tím se vše vrátí do pohody a klidu. Vše bylo dobré a zdálo se, že nastává krásné období. To trvalo však jen do doby, než Klára otěhotněla. Manžel byl neustále podrážděný a nic pro něho nebylo dosti

dobré. Za tři roky po narození prvního dítěte Klára otěhotněla podruhé. Robert byl propuštěn ze zaměstnání kvůli snížení stavu, začaly problémy s financemi a on často hledal útěchu v alkoholu. Začal Kláru jak psychicky, tak i fyzicky týrat. Křičel na ni, vulgárně ji oslovoval i před dětmi. Intimní styk si vynucoval pod různými pohrůzkami. Říkal, že ublíží dětem atd. Děti byly často svědky násilí, které otec páchal na jejich mámě. Viděli, jak táhl Kláru za vlasy přes celou kuchyni nebo jak jí uvazoval u radiátoru. Klára neměla kam odejít a tak neustále dokola manželovi odpouštěla. Nešlo už ale odpouštět, když Robert začal ubližovat i dětem. Nejvíce malému Lukášovi, jelikož byl živější a jak Robert říkal příliš hlučný a hloupý. Klára se rozhodla hledat pomoc. Nejdříve se obrátila na OSPOD a na Intervenční centrum. Po konzultacích a nabídnuté pomoci odjela ke své sestře, kde bydlela dva měsíce i se svými dětmi v jedné malé místnosti. Manžel jí často kontaktoval a vydíral. Klára podala žádost o rozvod a také zažádala, aby dostala děti do své péče.

Robert si našel novou přítelkyni, která s ním bydlí v jeho bytě. Kláru již nekontaktoval a přestal se zajímat i o děti. Klára žije nyní v azylovém domě. Jelikož je na mateřské dovolené, tak má nedostatek finančních prostředků a z části je odkázána na sociální dávky. Jejím snem je mít malý byt, kde bude vychovávat své děti v bezpečí a možnost nastoupit do zaměstnání.

Případová studie č. 3

Jana, 36 let

Jana vyrůstala v úplné rodině. Na své dětství vzpomíná vždy s velkou láskou. Narodila se jako jedináček a ze všech stran cítila lásku a podporu rodičů ve všem co dělala.

Na vysoké škole se Jana seznámila s Karlem. Popisuje ho jako nezajímavého a zakřiknutého. Přesto se s ním dala do řeči a určité sympatie nastaly. Začali se spolu scházet a po roční známosti došlo k svatbě. Poprvé Jana začala pociťovat, že není něco v pořádku, když se jí nedařilo otěhotnět. Karel jí neustále ponižoval, že je to její vina, co je to za ženskou, která nemůže otěhotnět, že je vadná atd. Poprvé k fyzickému útoku došlo, když byli na výletě a šli do kopce. Jana už nemohla, řekla, že to vzdává a chce se vrátit. Karel jí chytl pod krkem a přitiskl jí ke stromu. Říkala si, že ho vyprovokovala a již se to nebude opakovat. Po tomhle incidentu za několik měsíců Jana otěhotněla. Myslela si, že vše bude v pořádku a budou vychovávat společně syna. Karlovi vše na Janě začalo vadit,

nadával jí, že je tlustá, ošklivá a výchovné facky či rány pěstí se staly jakousi samozřejmostí. Neustále Janu urážel a ponižoval. Narodil se syn Jakub a Jana doufala, že to Karla změní. Snažila se dělat vše pro to, aby nezavdala sebemenší podnět k dalším hádkám a útokům. Násilí se, ale stále stupňovalo. Karel kontroloval jak Jana uklízí, nasadil si bílé rukavičky a zkoušel kde najde aspoň trochu prachu, aby měla za co dostat. Zakázal jí veškeré kontakty s rodiči či známými. Jednou viděl Janu, jak jde venku s nějakým mužem. Ještě na ulici do ní začal kopat a zatáhl jí za vlasy domů. Byla celá od krve a nedokázala se bránit. Všude měla podlitiny, obražené ledviny a krev jí tekla z nosu i rukou. Karel napustil ledovou vanu a hodil jí do ní. Jana říkala, že nejhorší byl strach o syna. V tom strašném rozčílení Karel odešel a nechal je tam. Jana už si nepamatuje, jak to dokázala, kde vzala sílu, že i se synem se jí podařilo ten den utéct k rodičům. Karel ještě několikrát psal omluvné dopisy, telefonoval, ale Jana nereagovala.

Jana vyhledala pomoc psychologa a byla ubytována v azylovém domě, jelikož u rodičů nemohli zůstat všichni v jednopokojovém bytě. Podala žádost o rozvod. Karel o syna Jakuba nejeví vůbec žádný zájem.

ZÁVĚR

Ve své diplomové práci se zabývám problematikou domácího násilí. Bezpochyby je dobré, že se ve společnosti věnuje domácímu násilí větší pozornost, než tomu bylo dříve. Diplomová práce je zaměřena na základní odborné informace, které vedou k pochopení daného problému. Jednotlivé části kapitol jsou koncipovány tak, aby se doplňovaly a v závěrečné fázi vznikl ucelený náhled na problém, kterým domácí násilí bezpochyby je. Diplomová práce je rozdělena na část teoretickou a empirickou. Je až zarážející, že v dnešní soutěživé, sobecké době, ve společnosti, která se žene hlavně za ziskem, nezůstává rodina jako základ bezpečí.

V teoretické části jsem se zaměřila především na vymezení domácího násilí. Jeho druhy, formy a důsledky. Pro člověka nemůže být nic horšího než žít v neustálém strachu, bezmoci, pocitu úzkosti. Zažívat chvíle ponížení, bolesti, utrpení, které vedou k postupné degradaci osobnosti. Dále jsem objasňovala kdo jsou aktéři domácího násilí. Osobnost pachatele i obětí. Pachatelé nesou vždy plnou odpovědnost za své chování a to bez ohledu na vlivy či tlaky, kterým byli vystaveny. Oběti většinou zůstávají v násilném vztahu delší dobu a to má dopad především na jejich psychické zdraví. Mají zkreslenou představu sami o sobě, nevěří si, jejich sebedůvěra je minimální. Domácí násilí se objevuje ve všech společenských třídách, ve všech věkových kategoriích a u obou pohlavích. Nepochopitelné jsou případy, kdy domácímu násilí jsou vystaveny děti. Dítě často nechápe, proč ten, kdo mu má dávat lásku, chránit ho, se k němu chová způsobem, který vyvolává pocity strachu a bolesti. Důležitou součástí diplomové práce je pomoc obětem domácího násilí. Zásluhou nevládních organizací a občanských sdružení je o téhle problematice společnost informována a to formou plakátů, letáčků, odborných seminářů, přednášek, zřizováním internetových stránek. Díky jejich činnosti se mínění společnosti neustále posouvá, ale mizí především lhostejnost okolí k nebezpečnému jevu, kterým domácí násilí bezpochyby je. Důležitou úlohu hraje rodina v prevenci proti domácímu násilí, která by měla fungovat a být bezpečným přístavem pro každého jejího člena. Měla by vychovávat ke vzájemné úctě mezi všemi členy rodiny a to jak u rodičů, dětí, tak i prarodičů. Sociální pedagogika má široké pole působnosti, není zaměřena jen na jeden okruh problémů, ale dokáže flexibilně a kreativně reagovat na nově vzniklé situace. Sociálního pedagoga můžeme zařadit do skupiny pomáhajících profesí. Díky svým znalostem a kompetencím dokáže pracovat s každým členem naší společnosti.

V empirické části se věnuji popsání cílů, metod a hypotéz výzkumu. Součástí této kapitoly je anonymní dotazník, na jehož základě byly zjištěny odpovědi týkající se domácího násilí u 50 žen z 5 azylových domů, které byly oběťmi domácího násilí. Empirická část, také zahrnuje tři případové studie, které popisují skutečné případy domácího násilí.

V konečném důsledku nezáleží na tom, jakou má formu, podobu nebo kdo je jeho obětí, zda se jedná o dítě, dospělé osoby či seniory. Je důležité popřát odvalu, štěstí všem těm, kteří svoji nelehkou situaci s problémem domácího násilí řeší, ale také těm kdo se snaží pomáhat.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociální pedagogika jako životná pomoc*. 3., rozš. a aktualiz. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského Bratislava, Filozofická fakulta, 2008, 251 s. ISBN 978-809-6994-403.
2. BAŠTECKÁ, Bohumila. *Psychologická encyklopedie: aplikovaná psychologie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 515 s. ISBN 978-807-3674-700.
3. BAŠTECKÁ, Bohumila. *Terénní krizová práce: psychosociální intervenční týmy*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2005, 299 s. ISBN 80-247-0708-X.
4. BEDNÁŘOVÁ, Zdena, MACKOVÁ, Kateřina, WÜNCHOVÁ, Petra, BLAHOVÁ, Kateřina. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009, 92 s. ISBN 978-802-5454-220.
5. BENEDICT, Helen. *To není vaše vina!: rádce pro ženy, muže, dospívající, jejich přátele a rodiny jak se vyrovnat se sexuálním napadením*. Vyd. 1. Praha: One woman press, 2003, 373 s. ISBN 80-86356-17-5.
6. BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven – žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, a.s., 2008, 176 s. ISBN 978-80-251-1786-6.
7. CAPPONI, Věra. *Co by i moje dcera měla vědět o manželství*. Vyd. 1. Praha: Motto, 1996, 168 s. ISBN 80-858-7239-0.
8. COLOROSOVÁ, Barbara. *Krizové situace v rodině: jak pomoci dětem překonat smrt blízkého člověka, nemoc, rozvod a traumata adopte*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2008, 239 s. ISBN 978-80-249-1027-7.
9. CONWAYOVÁ, Helen L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007, 158 s. ISBN 978-800-0015-507.
10. *DONA linka* [online]. 2007 [cit. 2014-01-7]. Dostupné z: <http://www.donalinka.cz/>
11. DUŠKOVÁ, Zora. Děti obětí domácího násilí. [online]. 2010 [cit. 2013-09-10]. Dostupné z: http://www.barevnysvetdeti.cz/data/cms/file/odborna-sekce/Deti-obeti-domaciho-nasili-2_2_2010.ppt
12. Gladius security: O stalkingu. [online]. 2012 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z: <http://www.stalking.cz/o-stalkingu>
13. GULOVÁ, Lenka. *Sociální práce: pro pedagogické obory*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 208 s. ISBN 978-802-4733-791.

14. HATÁK, Václav a Věra HANÁKOVÁ. *Rodinný právník: první pomoc v oblasti práva*. Pardubice: Mayday, 2009, 287 s. ISBN 978-80-86986-44-9.
15. HAWKINS, Peter a Robin SHOHET. *Supervize v pomáhajících profesích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 202 s. ISBN 978-807-1787-150.
16. HORT, Vladimír, Michal HRDLÍČKA, Jana KOCOURKOVÁ a Eva MALÁ. *Dětská a adolescentní psychiatrie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000, 492 s. ISBN 80-717-8472-9.
17. HUBÁLEK, Slavomil. *Zpovědník vrahů: příběhy zločinů, života a smrti očima psychologa*. V Praze: Daranus, 2012, 207 s. ISBN 978-80-87423-35-6.
18. KARSTEN, Hartmut. *Ženy - muži*. Praha: Portál, 2006, 183 s. ISBN 80-736-7145-X.
19. KASTOVÁ, Verena. *Nebud'te obětí: žijte svůj vlastní život*. 1. vyd. Šlapanice: ERA, 2003, 119 s. ISBN 80-865-1761-6.
20. KNOPPOVÁ, Daniela a kolektiv. *Telefonická krizová intervence*. Praha: Nadace psychosociální pomoci Remedium, 1997, 303 s.
21. KOLÁŘ, Michal. *Bolest šikanování*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 255 s. ISBN 80-717-8513-X.
22. KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Konflikty mezi lidmi*. 1.vyd. Praha: Portál, 2002, 189 s. ISBN 80-717-8642-X.
23. LACA, Slavomír a Peter LACA. *Úvod do sociálnej pedagogiky*. Bratislava: Tlačiareň svidnícka, s.r.o., 2013, 235 s. ISBN 978-80-89392-56-8.
24. MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Branislava, Dana POKORNÁ a Marie TOUFAROVÁ. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, 159 s. ISBN 978-808-6131-764.
25. MATOUŠEK, Oldřich a kolektiv. *Metody a řízení sociální práce*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, 379 s. ISBN 80-717-8548-2.
26. MATOUŠEK, Oldřich, Jana KOLÁČKOVÁ a Pavla KODYMOVÁ. *Sociální práce v praxi*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 351 s. ISBN 80-736-7002-X.
27. MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, 287 s. ISBN 80-717-8549-0.
28. MATOUŠEK, Oldřich. *Základy sociální práce*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 309 s. ISBN 80-717-8473-7.
29. MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. 2., upr. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008, 323 s. ISBN 978-808-6429-878.

30. MÜHLPACHR, Pavel a kolektiv. Sociální pedagogika II. Brno: Institut mezioborových studií, 2011, 250 s.
31. Národní informační centrum pro mládež: Stalking: Základní informace [online]. 2012 [cit. 2013-11-10]. Dostupné z: <http://www.nicm.cz/zakladni-informace-4>
32. PECHOVÁ, Olga. LGBT mládež a diskriminace. [online]. [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: http://www.mkc.cz/uploaded/antidiskriminace/LGBT_mladez.doc
33. PLAŇAVA, Ivo. *Průvodce mezilidskou komunikací: přístupy - dovednosti - poruchy*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2005, 146 s. ISBN 80-247-0858-2.
34. PLŠKOVÁ, Alena. *Quo vadis, sociální pedagogiko?. Prevence*. Občanské sdružení Život bez závislostí, 2012, 7 s.
35. *Prevence rizikového chování* [online]. [cit. 2013-11-10]. Dostupné z: <http://www.prevence-info.cz/p-prevence/rizikove-chovani-versus-socialne-patologicke-jevy>
36. *ROSA: občanské sdružení nabízející komplexní pomoc ženám - obětem domácího násilí* [online]. [cit. 2014-01-5]. Dostupné z: <http://www.rosa-os.cz/>
37. SMOLÍK, Petr. *Duševní a behaviorální poruchy: průvodce klasifikací, nástin nozologie, diagnostika*. 2., rev. vyd. Praha: Maxdorf, 2002, 506 s. ISBN 80-859-1218-X.
38. SPONDEA: Domácí násilí a děti. [online]. 2012 [cit. 2013-11-16]. Dostupné z: <http://www.spondea.cz/rodice/domaci-nasili/>
39. Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. [online]. [cit. 2013-11-27]. Dostupné z: <http://www.sos-ub.cz/prevence/CAN.pdf>
40. ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-807-3676-902.
41. ŠNAJDR, Michal. Stockholmský syndrom: příznaky, projevy, symptomy. [online]. 2012 [cit. 2014-01-5]. Dostupné z: <http://www.priznaky-projevy.cz/psychiatrie-sexuologie/stockholmsky-syndrom-priznaky-projevy-symptomy>
42. Trestní zákoník: Trestné činy narušující soužití lidí. [online]. [cit. 2013-11-25]. Dostupné z: <http://trestnizakonik.cz/trestni-zakonik/cast2h10d5.php>
43. VODÁČKOVÁ, Daniela. *Krizová intervence*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002, 543 s. ISBN 80-717-8696-9.

44. Záchranný kruh: Domáci Násilí. [online]. [cit. 2014-02-26]. Dostupné z:
<https://www.zachranny-kruh.cz/pro-verejnost/kriminalita-rizikove-chovani/domaci-nasili/domaci-nasili.html>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

WHO	Světová zdravotnická organizace
CAN	Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
LGBT	Lesby, gayové, bisexuálové, transsexuálové
ODIHR	Kancelář pro demokratické státy a lidská práva
FVL UK	Fakulta všeobecného lékařství Univerzity Karlovy

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1. Věk.....	43
Graf č. 2. Vzdělání.....	44
Graf č. 3. Počet dětí.....	45
Graf č. 4. Násilná osoba.....	46
Graf č. 5. Následky jedání agresora.....	47
Graf č. 6. V případě, že došlo k sexuálnímu násilí, byla jste vystavena?.....	48
Graf č. 7. Byla přítomna další osoba u domácího násilí?.....	49
Graf č. 8. Jaká byla závislost na agresorovi?.....	50
Graf č. 9. Kolik let docházelo k domácímu násilí, než jste vyhledala pomoc?.....	51
Graf č. 10. Kdo věděl o násilí?.....	52
Graf č. 11. Jaká byla doposud Vaše ekonomická a sociální situace?.....	53
Graf č. 12. Jaká byla příčina násilného chování?.....	54
Graf č. 13. Kdo Vám pomohl řešit situaci oběti domácího násilí?.....	55
Graf č. 14. Probíhalo domácí násilí u Vašich rodičů?.....	56
Graf č. 15. Docházelo k domácímu násilí i na dětech?.....	57
Graf č. 16. Projevují se u Vás symptomy posttraumatické stresové poruchy?.....	58
Graf č. 17. Jakou pomoc jste dosud vyhledala?.....	59
Graf č. 18. Setkala jste se s preventivními programy týkající se domácího násilí?.....	60
Graf č. 19. Myslíte si, že legislativa ČR dostatečně chrání oběti domácího násilí?.....	61

SEZNAM TABULEK

Tab. č. 1. Věk.....	43
Tab. č. 2. Vzdělání.....	44
Tab. č. 3. Počet dětí.....	45
Tab. č. 4. Násilná osoba.....	46
Tab. č. 5. Následky jednání agresora.....	47
Tab. č. 6. Kolik let docházelo k domácímu násilí, než jste vyhledala pomoc?.....	51
Tab. č. 7. Jaká byla doposud Vaše ekonomická a sociální situace?.....	53
Tab. č. 8. Kdo Vám pomohl řešit situaci oběti domácího násilí?.....	55
Tab. č. 9. Probíhalo domácí násilí u Vašich rodičů?.....	56
Tab. č. 10. Docházelo k domácímu násilí i na dětech?.....	57
Tab. č. 11. Projevují se u Vás symptomy posttraumatické stresové poruchy?.....	58
Tab. č. 12. Setkala jste se s preventivními programy týkající se domácího násilí?.....	60
Tab. č. 13. Myslíte si, že legislativa ČR dostatečně chrání oběti domácího násilí?.....	61

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 1. Strukturální roviny zdrojů.....	13
--	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I – Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Jsem studentkou magisterského studia sociální pedagogiky Institutu mezioborových studií v Brně. Součástí mého studia je i zpracování diplomové práce. Téma zní „Kompetence sociálního pedagoga při řešení domácího násilí“. Obracejím se na vás s prosbou o vyplnění dotazníku. Vyhodnocení vašich odpovědí bude sloužit výhradně jako podklad pro moji diplomovou práci. Dotazník je anonymní a vaše odpovědi poslouží pouze k výše uvedenému účelu. Po vyhodnocení odpovědí bude dotazník ihned skartován.

Děkuji za Váš čas a ochotu při spolupráci na výzkumu.

Bc. Martina Pospíšilová

DOTAZNÍK

1. Věk:

- a) 18 - 30 let
- b) 31 - 40 let
- c) 41 - 50 let
- d) 51 - 60 let

2. Vzdělání:

- a) základní
- b) vyučení bez maturity
- c) střední s maturitou
- d) vyšší odborné
- e) vysokoškolské

3. Počet dětí:

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5
- f) 6 a více

4. Násilná osoba:

- a) manžel
- b) druh
- c) rodiče
- d) děti

5. Následky jednání agresora:

- a) psychické násilí
- b) fyzické násilí
- c) sociální násilí
- d) ekonomické násilí
- e) sexuální násilí
- f) kombinované

6. V případě, že došlo k sexuálnímu násilí, byla jste vystavena:

- a) pohlavnímu styku
- b) orálnímu sexu
- c) análnímu sexu
- d) pokusu o pohlavní styk
- e) pokusu o orální sex
- f) pokusu o anální sex
- g) jiné

7. Byla přítomna další osoba u domácího násilí:

- a) děti
- b) sousedé
- c) kamarádi
- d) rodinný příslušník
- e) jiné osoby
- f) nikdo nebyl přítomen

8. Jaká byla závislost na agresorovi:

- a) ekonomická
- b) emocionální
- c) psychická
- d) sociální
- e) bez závislosti

9. Kolik let docházelo k domácímu násilí, než jste vyhledala pomoc?

- a) 0 - 1
- b) 1 - 3
- c) 3 - 5
- d) 5 - 10
- e) 10 - 15
- f) 15 let a déle

10. Kdo věděl o násilí:

- a) rodiče
- b) sourozenci
- c) kamarádi
- d) děti
- e) sousedé
- f) jiné osoby
- g) nikdo

11. Jaká byla doposud Vaše ekonomická a sociální situace:

- a) zaměstnaná
- b) nezaměstnaná
- c) rodičovská dovolená
- d) invalidní důchod
- e) v domácnosti – nepobírá dávky

12. Jaká byla příčina násilného chování:

- a) povaha (častá náladovost...)
- b) agresivita
- c) žárlivost
- d) alkohol
- e) názorové rozdíly
- f) drogy
- g) rozdíly ve vzdělání
- h) nezaměstnanost
- ch) peníze
- i) gambling
- j) jiné příčiny

13. Kdo Vám pomohl řešit situaci oběti domácího násilí :

- a) sama
- b) rodinný příslušník
- c) kamarádi
- d) lékař
- e) policie
- f) jiné osoby

14. Probíhalo domácí násilí u Vašich rodičů:

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

15. Docházelo k domácímu násilí i na dětech:

- a) ano
- b) ne

16. Projevují se u Vás symptomy posttraumatické stresové poruchy?

- a) ano
- b) ne

17. Jakou pomoc jste dosud vyhledala?

- a) lékař
- b) psycholog či psychiatr
- c) policie
- d) OSPOD
- e) právník
- f) telefonickou krizovou pomoc
- g) intervenční centrum

18. Setkala jste se s preventivními programy týkající se domácího násilí?

- a) ano
- b) ne

19. Myslíte si, že legislativa ČR dostatečně chrání oběti domácího násilí?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) ne
- d) spíše ne
- e) nevím